

Aleg. 48.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o zamknięciu rachunków za rok 1881. funduszu krajowego oraz funduszy uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 15. września b. r. przekazaniem zostało komisji budżetowej do zbadania sprawozdanie Wydziału krajowego o zamknięciu rachunków za rok 1881. funduszu krajowego oraz wszystkich funduszy zostających pod zarządem lub kontrolą Wydziału krajowego.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje zamknięcie rachunków funduszu krajowego w ścisłym znaczeniu oraz funduszy ze skarbu krajowego uposażonych i tych funduszy, dla których Wys. Sejm układa corocznie budżet dochodów i wydatków.

Fundusze zaś samoistne, dla których Wys. Sejm budżetu nie układa, którymi nie zarządza, lecz nad którymi ma najwyższy nadzór, a żali zarząd tymi funduszami jest prawidłowy i odpowiadający celom na które zostały przeznaczone, będą przedmiotem osobnego sprawozdania.

Przedmiotem osobnych sprawozdań będą również: zamknięcie rachunków funduszu propinacyjnego i zamknięcie rachunków fundacji skarbkowskiej.

W formie zamknięcia nie zaprowadzono żadnej zmiany zasadniczej. Zmiany w sposobie drukowania tych zamknięć poczynione zostały dla uzyskania oszczędności w kosztach druku, a to w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 8. Października 1881. roku.

Po tych wstępnych uwagach przystępujemy do pierwszej części naszego zadania t. j. do zdania sprawy z zamknięcia rachunków funduszu krajowego w ściślejszym znaczeniu.

W y d a t k i.

Ustawa sejmowa z d. 22. Lipca 1880. r. ustanowiła sumę wydatków na r. 1881. na kwotę 2,539.240 złr. w wydatkach zwyczajnych, zaś na 178.786 złr. w wydatkach nadzwyczajnych, ogółem więc na 2,718.026 złr. Uchwałami Wys. Sejmu z d. 24. Lipca 1880. i 21. Października 1881. ustanowione zostały kredyty dodatkowe: na utrzymanie szkół rolniczych w Dublanach 5.262 złr., na wydatki folwarku dublańskiego 9.599 złr., na odszkodowanie Dra Maresza 2.200 złr. i na pomniejsze zapomogi 550 złr., razem kredyty dodatkowe wynosiły 17.611 złr.

Ogółem więc suma wydatków preliminowanych na r. 1881. wynosiła 2,735.637 złr. Przedłożone zaś przez Wydział krajowy zamknięcie rachunków za r. 1881., z którego zdajemy sprawę, wykazuje, że rzeczywiste wydatki zwyczajne wynosiły 2,763.508 złr., zaś nadzwyczajne 158.773 złr. z czego się okazuje, że rzeczywiste wydatki zwyczajne były *większe* od preliminowanych o 206.657 złr., zaś wydatki nadzwyczajne były *mniejsze* od preliminowanych o 20.013 złr. Z zestawienia tych dwóch cyfr wynika, że ogólne wydatki rzeczywiste były *większe* od ogólnej kwoty preliminowanej o 186.644 złr.

Bliższe i szczegółowe badanie pojedynczych rubryk wydatków przedłożonego przez Wydział krajowy zamknięcia rachunków doprowadziło do następujących rezultatów: Rubr. I. „Koszta reprezentacji kraju“ i rubr. VI. „Zasiłki dla zakładów dobroczynności“ żadnego nie wykazują zboczenia od preliminowanej kwoty, natomiast w rubr. III., IV., V., VIII., IX., X., XI. i XIII. wydatki rzeczywiste zwyczajne i nadzwyczajne były *mniejsze* od preliminowanych kwot o 135.160 złr., zaś w rubr. II., VII., XII., XIV. i XV. wydatki rzeczywiste były *większe* od preliminowanych o 128.269 złr., oprócz tego poczyniono jeszcze dwa wydatki a mianowicie: na zasiłek funduszowi budowy gmachu sejmowego 95.215 złr. i zwrot pożyczki zaciągniętej z funduszu pożyczki z r. 1873. na pokrycie niedoboru z r. 1880. kwotę 98.320 złr.

Ogółem więc w wyszczególnionych powyżej rubrykach i pozycjach przekroczono preliminowane kwoty o 321.804 złr. Z porównania kwot zaoszczędzonych w jednych rubrykach, z kwotą o którą przekroczono preliminarz w innych rubrykach, okazuje się ogólne przekroczenie w wydatkach w kwocie 186.644 złr. jak wyżej.

Przy każdej rubryce i pozycji, w której wydatek rzeczywisty różnił się od preliminowanego w budżecie, Wydział krajowy uzasadniając te różnice przytoczył powody, dla których wydatek rzeczywisty był większy lub mniejszy od wyznaczonego w budżecie. Komisja budżetowa zbadawszy te powody i zasięgnąwszy jeszcze przy niektórych pozycjach bliższych wyjaśnień i szczegółowych rachunków i wykazów, uznała wszystkie różnice za usprawiedliwione i uzasadnione.

Przeniesienie kwot preliminowanych na wydatki zwyczajne w jednych pozycjach i rubrykach dla pokrycia zwiększonych wydatków winnych pozycjach i rubrykach, uzasadnione jest upowżnieniem danem Wydziałowi krajowemu przez Wys. Sejm w ustawie finansowej na rok 1881.

Dla lepszego przeglądu przystąpimy najprzód do zbadania tych rubryk, w których wydatki rzeczywiste były *mniejsze* od kwot preliminowanych.

Powiedzieliśmy powyżej, że rubr. I. „Koszta reprezentacji kraju“ żadnego nie wykazuje zboczenia od preliminowanej kwoty. Pomimo to i ta rubryka wymaga szczegółowego rozbioru. Rubryka ta rozpada się na dwa działy a mianowicie: A. „Sejm krajowy“ i B. „Wydział krajowy“. W dziale A. „Sejm krajowy“ preliminowaną była kwota 63.800 złr. wydano zaś

tylko 53.649 zlr. zaoszczędzono więc 1.151 zlr.; wydano bowiem mniej na dyety dla posłów o 8.400 zlr. i na koszta druków o 1.358 zlr., na które zaoszczędzenie wpłynęły: układ korzystniejszy zawarty z drukarniami, zarządzane zmiany w formie zamknięć rachunkowych i preliminarzy i ściślejsze drukowanie zbioru uchwał i protokołów sejmowych. W dziale B. „Wydział krajowy“ preliminowano 37.000 zlr., wydano tylko 34.533 zlr. zaoszczędzono więc 2.467 wydano bowiem mniej: na pensję dla Marszałka krajowego o 1.056 zlr. z powodu, że p. Marszałek objął urządowanie 9. Lutego 1881., na pensję dla Członków Wydziału krajowego o 1.700 zlr. z powodu, że jeden z Członków Wydziału nie za cały rok pobrał pensję. Od tych wszystkich zaoszczędzeń w ogólnej kwocie 13.065 zlr. odtrąciwszy niektóre pomniejsze przekroczenia w kwocie 447 zlr. otrzymamy właściwe w tej rubryce zaoszczędzenie w kwocie 12.618 zlr. Kwoty tej użył Wydział krajowy na wydatki na konieczne potrzeby gmachu sejmowego utworzywszy w tej rubryce dział C. „Wydatki na gmach sejmowy“.

Co do formalnej strony, komisya budżetowa z uwagi, że zamknięcie rachunków powinno ściśle trzymać się podziału na rubryki i pozycye zawarte w uchwalonym budżecie, nie może się zgodzić na utworzenie w rubr. I. nowego działu, którego nie było w uchwalonym na r. 1881. budżecie. Odnosnie zaś do wydatków poczynionych w tym dziale, komisya budżetowa zbadawszy naturę tych wydatków przekonała się, że wydatki te rozpadają się na dwa rodzaje, jedne jak roboty sklarskie, ciesielskie, konewki pożarne, schodki do okien w suterrenach, ścianki oddziałowe przy kasie, takież ścianki w archiwum, wydatki na skwery, założenie kamienia węgielnego, roboty tapicerskie, pokostowanie, ornamenta rzeźbiarskie, i t. p. na ogólną kwotę 10.082 zlr. winny być pokryte z funduszu budowy gmachu sejm. przez co zasilek wzięty w r. 1881. z funduszu krajowego w kwocie 95.215 zlr. powiększy się o 10.082 zlr. (porównaj takie wyjaśnienia komisji budżetowej do rubr. II. i rubr. XV. wydatków, w których podobne zachodzą okoliczności) Drugie odnoszące się do wydatków na mieszkanie dla Marszałka w kwocie 2.535 zlr. winny być przeniesione do rubr. XVI. do funduszu pozostawionego do dyspozycji Wydziału krajowego.

W rubr. III. „Koszta leczenia“ preliminowano 500.000 zlr. wydano zaś tylko 487.476 zlr. czyli mniej od preliminowanej kwoty o 12.524 zlr. a to głównie z tego powodu, że w r. 1881. fundusz krajowy wypłacił taksy za mniejszą ilość dni leczenia. W r. 1879. było w ogóle w szpitalach 794.513 zlr. dni leczenia ubogich chorych, w r. 1880. dni 833.298, a w roku 1881. tylko 731.586 dni.

Koszta leczenia ubogich chorych wynosiły w r. 1879. 537.855 zlr., w r. 1880. 535.147 zlr. W przecięciu więc kosztował jeden dzień leczenia w r. 1879. ct. 67·70, w r. 1880 tylko 64·10. W r. 1881. za 731.586 dni leczenia zapłacił fundusz krajowy z rubr. III. 487.476 zlr. czyli w przecięciu za jeden dzień leczenia ct. 66·60. To zwiększenie kosztu przeciętnego jednego dnia leczenia pomimo, że zniżono taksyienne w 12 szpitalach krajowych i 14 zagranicznych dowodzi, że stosunkowo więcej daleko było dni leczenia w szpitalach o droższych dziennych taksach. Okoliczność ta dowodzi jeszcze i tego, że oszczędność przez zniżenie taks szpitalnych nie uwydatnia się wyraźnie w kosztach leczenia płaconych z funduszu krajowego w ciągu tego roku budżetowego, w którym taksy zniżone zostały, gdyż w tych kosztach figurują przeważnie zaległości z lat poprzednich, które muszą być obliczane według taks dawniejszych. W latach 1874. do 1879. jeden dzień leczenia kosztował w przecięciu ct. 66·75, zaś w latach 1879.—1881. jeden dzień leczenia kosztował w przecięciu tylko 66·15 ct.

W rubr. IV. „Koszta szczepienia“ preliminowano ogółem 57.930 zlr., wydano zaś rzeczywiście tylko 57.750 zlr. czyli mniej o 180 zlr.; różnica ta w obec znacznego stosunkowo wydatku jest nieznaczną.

Koszta te, na które Wydział krajowy żadnego nie ma wpływa, ustaliły się już na kwotę 56.000—58.000 zlr. rocznie.

W rubr. V. „Wydatki sanitarne“ wydano zamiast preliminowanych 8.700 złr. tylko 6.753 złr. czyli mniej o 1.947 złr. Z tej rubryki wypłacono więcej niż preliminowano o 1743 złr. jako $\frac{1}{3}$ za lekarstwa dla epidemicznie chorych, natomiast zaoszczędzono na kosztach strzeżenia granic kraju w czasie zarazy na bydło 3871 złr., zamiast bowiem preliminowanych 4200 złr., wydano tylko 329 złr. Wydatki te są nadzwyczajnie niestałe i zależą od panujących epidemij i od częstszych lub rzadszych wybuchów zarazy na bydło.

W rubr. IX. „Kwaterunkowe żandarmeryi“ preliminowano na urządzenie nowych koszar 1000 złr., wydano zaś tylko 303 złr. czyli mniej o 697 złr.

W rubr. X. „Drogi krajowe“ w wydatkach zwyczajnych, w których się mieszczą: koszta zarządu, utrzymanie dróg, zasiłki, wydatki na myta i zaopatrzenia — wynoszą rzeczywiste wydatki 616.426 złr., że zaś na te pozycje preliminowano ogółem 629.542 złr., okazuje się, że wydano rzeczywiście mniej niż preliminowano o 13.116 złr. Na to zaoszczędzenie złożyły się głównie następujące pozycje: 109—113 „koszta zarządu“, w których z powodu interkalaryów wydano mniej niż preliminowano o 521 złr., poz. 115. „utrzymanie dróg“ zamiast preliminowanych 447.884 złr. wydano tylko 436.763 złr., czyli mniej o 11.121 złr., a to w części z powodu przerwy w robotach przez mrozy w Październiku 1881., głównie zaś z tego powodu, że nie wszystkie należności zostały w tym roku wypłacone. Z końcem r. 1880. wynosiły zaległości bierne z tego tytułu 4.483 złr., z końcem roku 1881. wynoszą one 9.492 złr. czyli wzrosły o 5009 złr.; w poz. 118. „wydatki na myta, koszta komisyjne, ogłoszenia i inne“ preliminowano 2.500 złr., wydano tylko 1.008 złr. czyli mniej o 1.492 złr., a w poz. 119. preliminowano na „przerwy z powodu wypadków elementarnych 3.900 złr., a wydano tylko 2.096 złr. czyli mniej o 1.804 złr. W obu tych wypadkach czyniono wydatki według rzeczywistej potrzeby. Na „budowę i rekonstrukcję dróg“ preliminowano w rubr. X. (wydatki nadzwyczajne) 150.000 złr., wydano zaś rzeczywiście tylko 146.112 złr. czyli mniej o 3.888 złr. a to głównie z powodu, że z tego tytułu zostały zaległości bierne w kwocie 3207 złr. Zauważyć przytem należy, że datki dobrowolne na budowę dróg w kwocie 7.179 złr. uwidocznione zostały w rubr. III. poz. 6. dochodów.

W rubr. XI. „Dotacje dla zakładów krajowych“ preliminowano ogółem 211.236 złr. wydano zaś tylko 124.555 złr. czyli wydano mniej niż preliminowano o 86.681 złr. Zaoszczędzono bowiem w preliminowanych wydatkach na szpital powszechny we Lwowie 34.406 złr., na zakład obłąkanych w Kulparkowie 39.705 złr., na fundusz podrzutków 845 złr., na szpital Ś. Łazarza w Krakowie 11.725 złr. Szczegółowe uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy szczegółowym sprawozdaniu o zamknięciu rachunków tych specjalnych funduszy.

W rubr. XIII. „Budowy wodne“ (wydatki nadzwyczajne) preliminowano ogółem 25.786 złr., wydano zaś tylko 9640 złr. czyli mniej niż preliminowano o 16.146 złr. W tej rubryce bowiem preliminowano 14.286 złr. na regulację rzeki Sanu (1sza i 2ga rata z przeznaczonej na ten cel kwoty 5000 złr.), 4.000 złr. dla spółki wodnej w powiecie Mieleckim po lewej stronie drogi Dembicko-Tarnobrzeskiej i 4.000 złr. dla takiejże spółki po prawej stronie tejże drogi. Kwoty te nie zostały wydane, ponieważ roboty około regulacji Sanu nie zostały rozpoczęte, a spółki wodne nie wypełniły jeszcze wymaganych warunków. Natomiast wydano na uzupełnienie studyów technicznych potrzebnych do projektu regulacji Dniestru 9.140 złr., a preliminowana na ten cel kwota wynosiła tylko 3.000 złr. Przekroczenie to ma swoje pokrycie w subwencji państwowej 6.000 złr. płatnej w trzech ratach rocznych, z których wpłynęła już rata za r. 1881. w kwocie 2.000 złr. uwidoczniiona w rubr. X. poz. 24. lit. b) dochodów.

Przechodzimy teraz do rubryk, w których wydano rzeczywiście więcej niż preliminowano w budżecie.

W rubr. II. „Koszta zarządu“ preliminowano ogółem 215.956 złr., rzeczywiste zaś wydatki w tej rubryce wynoszą 220.819 złr., wydano zatem więcej niż preliminowano o 4.863 złr.

Ta przewyżka rzeczywistych wydatków nad preliminowane kwoty powstała z następujących powodów. Na płace urzędników i woźnych wszystkich siedmiu oddziałów Wydziału krajowego preliminowano kwotę 121.500 złr., wydano zaś rzeczywiście 124.534 złr., przekroczono więc preliminarz o 3034 złr. Przekroczenie to wynikło w skutek udzielania zaliczek na płace, które to wydatki nie były w budżecie uchwalone, ale oparte są na ustanowie służbowej i funduszu krajowego nie obciążają, ponieważ są zwrotne. Nie licząc udzielonych zaliczek, wynosiły rzeczywiste wydatki na płace w r. 1881. ogólną kwotę 119.060 złr., a gdy na te płace preliminowaną była kwota 121.500 złr., więc właściwie zaoszczędzono 2440 złr. Zaliczek udzielił Wydział krajowy w r. 1881. w kwocie 9338 złr. z których w ciągu roku budżetowego spłacono 3864 złr., zostało więc niespłaconych 5474 złr. Jeżeli z tej kwoty wydatków w budżecie nie preliminowanych potrącimy wykazane powyżej właściwe zaoszczędzenie w kwocie 2440 złr., otrzymamy sumę 3034 złr. jako budżetowe przekroczenie w poz. 13—19 rubr. II. Oprócz wykazanej powyżej pozostałej reszty niespłaconych zaliczek z r. 1881. w kwocie 5474 złr., wynosiła należność z tego tytułu z lat ubiegłych 9068 złr., cała więc ogólna należność z tego tytułu z końcem r. 1881. wynosiła 14.542 złr. Z końcem r. 1880. wynosiła ta kwota 16.962 złr., więc się zmniejszyła w r. 1881. o 2420 złr. W r. 1881. bowiem Wydział krajowy udzielił nowych zaliczek 9338 złr., spłacono zaś na rachunek należności z lat ubiegłych 7894 złr. a na rachunek r. 1881. kwotę 3864 złr. czyli razem 11.758 złr. Zwroty z tego tytułu, o ile się odnoszą do zaliczek udzielonych w roku budżetowym, uwzględnione zostały w odpowiedniej rubryce wydatków, zaś zwroty zaliczek udzielonych w latach ubiegłych umieszczone zostały w rubr. V. poz. 8. a) dochodów, przyczem zauważyć należy że w tej pozycji dochodów figuruje w zamknięciu rachunków kwota 8244 złr. a nie jak powyżej podano 7894 złr., ponieważ zaliczono tam także zwrot zaliczki z lat ubiegłych spłaconej przez Dyrektora szkoły lasowej w kwocie 350 złr.

Już w zeszłorocznem sprawozdaniu komisya budżetowa pozwoiliła sobie zwrócić uwagę Wys. Sejmu, że na przyszłość uniknie się koniecznych z powodu zaliczek przekroczeń, które się dotychczas co roku powtarzały, gdyż na wniosek komisji budżetowej Wys. Sejm pozwolił na wstawienie do preliminarzy budżetów osobnej pozycji „zaliczki na płace urzędników“.

Oprócz wyszczególnionego powyżej przekroczenia, wykazuje jeszcze poz. 20. „dyurnisci“ przekroczenie w kwocie 914 złr., które znajduje dostateczne i uzasadnione pokrycie w zaoszczędzeniu na placach stałych. Potrzeba powiększenia sił pracujących, szczególnie w oddziale conceptowym spowodowała tę w r. 1882. uchwałę Wys. Sejmu powiększenia liczby urzędników conceptowych o 10ciu praktykantów. Znaczne stosunkowo przekroczenie wykazuje też poz. 25 „potrzeby kancelaryjne“, a mianowicie lit. b. „sprawienie sprzętów“ o złr. 1.100, zamiast preliminowanych 800 złr. wydano 1.900 złr. i lit. g. „opał“ o 1.954 złr., zamiast preliminowanych 1.900 złr. wydano 3.854 złr. Oba te przekroczenia spowodowane zostały koniecznością wynikłą z przeprowadzenia się do nowego gmachu. Oprócz kilku jeszcze pomniejszych przekroczeń, wykazuje jeszcze w tej rubryce Wydział krajowy „wydatki na konserwację gmachu sejmowego w kwocie 1.714 złr., które w budżecie nie były przewidziane. W ogólnej tej kwocie figuruje wydatek 958 złr. na roboty tapicerskie i dekoracyjne w sali sejmowej, który do wydatków na konserwację gmachu zaliczony być nie może, należy on raczej do kosztów urządzenia, i jako taki do funduszu budowy, przez co zasiłek wzięty z funduszu krajowego do funduszu budowy o tę kwotę się powiększy (patrz wyjaśnienie komisji do rubr. I. wydatków). Jedna tylko pozycja w tej rubryce wykazuje zaoszczędzenie, a mianowicie: poz. 26 „koszta podróży, diety dla urzędników“, zamiast bowiem preliminowanych 7.000 złr. wydano tylko 2.972 złr., więc zaoszczędzono 4.028 złr. z powodu, że nieokazała się potrzeba wysyłania więcej komisyj.

Rubr. VII. „Zasiłki dla zakładów naukowych i wychowania publicznego“ rozpada się na trzy działy, a mianowicie: A. Zasiłki dla zakładów, B. na cele gospodarstwa krajowego, C. na cele wykształcenia i oświaty.

W dziale A. „Zasiłki dla zakładów“, preliminowano 80.200 złr., wydano zaś tylko 79.835 złr. Nie wypłacono bowiem kwoty 500 złr. przeznaczonej dla wydawnictwa ruskiej gazety szkolnej, co Wys. Sejm uchwałą z d. 21. Października 1881 zatwierdził. Natomiast wypłacono, na wydawnictwo ruskich książek szkolnych 2135 złr., zamiast preliminowanych 2000 złr. Przekroczenie to ma swoje uzasadnienie w zaoszczędzeniu z r. 1880. w kwocie 313 złr. z powodu że rachunki dopiero w r. 1881. przedłożone zostały.

Dział B. „na cele gospodarstwa krajowego“, obejmuje: szkoły rolnicze i folwark w Dublanach, szkołę i folwark w Czernichowie, szkołę gospodarstwa lasowego we Lwowie, biuro melioracyjne i kurs robót melioracyjnych, zasiłki, subwencje i stypendya.

Na „szkoły rolnicze w Dublanach“ preliminowaną była kwota 43.399 złr. a ponieważ wydano tylko 41.574 złr. więc zaoszczędzono 1825 złr. Na „wydatki folwarku w Dublanach“, preliminowano w wydatkach zwyczajnych i nadzwyczajnych 20.059 złr., wydano tylko 19.615 złr., więc mniej niż preliminowano o 444 złr. Uzasadnienie tych różnic znajduje się poniżej przy sprawozdaniu o szczegółowych zamknięciach tych rachunków.

Na „szkoły i folwark w Czernichowie“ nie było w r. 1881. specjalnego preliminarza, uchwalono jedynie subwencję w kwocie 7.000 złr. Wydział krajowy jednak dla porządku rachunkowego przeprowadził w zamknięciu rachunków wydatki i dochody tych szkół i folwarku, i z tego przeprowadzenia się okazuje, że wydatki wynosiły 38.622 złr., a gdy preliminowana była tylko na subwencję kwota 7.000 złr., więc rachunkowe przekroczenie wynosi 31.622 złr., które znajduje zupełne pokrycie w dochodach tych szkół i folwarku, w budżecie niepreliminowanych, wynoszących 31.827 złr. uwidocznionych w rubr. X. poz. 24^{1/2}, lit. 1) dochodów.

Na „szkołę gospodarstwa lasowego we Lwowie“ preliminowano 11.710 złr., wydano zaś tylko 11.375 złr., więc mniej o 325 złr. Ponieważ jednak z udzielonej dyrektorowi szkoły zaliczki 500 złr. spłacono w ciągu r. 1881. tylko 175 złr., a pozostało niespłaconych 325 złr., przeto dział ten żadnego nie wykazuje zboczenia preliminowanej kwoty.

Na „rozszerzenie szkoły gospodarstwa lasowego“, poz. 68a) preliminowano na r. 1881. kwotę 7.000 złr., wydano zaś 25.166 złr. czyli więcej o 18.166 złr. Na uzasadnienie tej różnicy przytacza Wydział krajowy następujące okoliczności. Uchwałą sejmową z d. 13. Lipca 1880. wyznaczono na rozszerzenie szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie 20.000 złr., z których do budżetu na r. 1880. wstawiono 6.000 złr. na lata 1881. i 1882. po 7.000 złr. Jednakże w r. 1880. kwota 6.000 złr. nie została użyta, ponieważ umowę kupna realności zawarto dopiero w roku 1881., o czym w tymże roku Wydział kr. przedłożył Wys. Sejmowi sprawozdanie. Cały koszt rozszerzenia szkoły wynosić ma 37.000 złr., z tej kwoty Skarb Państwa przyjął na siebie 20.000 złr., z których połowa t. j. 10.000 złr. wyasygnowaną została w r. 1882. Przekroczenie więc w r. 1881. jest tylko pozorne i znajduje zupełne pokrycie w uchwalonej na ten cel ogólnej kwocie i w subwencji ze Skarbu Państwa.

Na „utrzymanie biura melioracyjnego“ poz. 73., przekroczone preliminowaną kwotę 5.300 złr. o 327 złr., na „urządzenie kursu robót melioracyjnych“ poz. 74., przekroczone preliminowaną kwotę 2.500 złr. o 237 złr., na cele szkół rękodzielniczych i na popieranie przemysłu domowego, poz. 75. przekroczone preliminowaną kwotę 5.000 złr. o 777 złr. Przekroczenia te spowodowane konieczną potrzebą, mają po części pokrycie w subwencji rządowej 1.000 złr., uwidocznionej w rubr. X. poz. 24^{1/2}, a) dochodów.

Na „nagrody przeważnie za dzieła lub podręczniki o wyrobie i użytkowaniu pobocznych produktów naftowych“, tudzież na stypendya i subwencje dla chemików poz. 81. preliminowano 3.000 złr. a wydano tylko 838 złr. ponieważ nie zachodziła potrzeba większych z tej pozycji wydatków. Z tej samej przyczyny nie spotrzebowano całej kwoty 10.000 złr. przeznaczonej na badania głębszych pokładów ziemi. Zaoszczędzenie w tej pozycji wynosi 1.702 złr. W poz. 85d) wydano w tym dziale na kurs gorzelnictwa w Dublanach 1.121 złr., który wydatek

w budżecie nieprzewidziany znajduje zupełne pokrycie w subwencji ze Skarbu Państwa 1.000 złr. i we własnych dochodach 108 złr., które to kwoty uwidocznione są w rubr. X. poz. 24 $\frac{1}{2}$ m).

W dziale C. „na cele wykształcenia i oświaty“ prelinowano na pokrycie niedoboru krajowego funduszu szkolnego 320.404 złr., wydano zaś z tego tytułu rzeczywiście 323.787 złr., przekroczone więc prelinowaną kwotę o 3.383 złr. Rada szkolna krajowa, która dysponuje wydatkami funduszu szkolnego, przekroczyła właściwie preliminarz wydatków o 96.957 złr. Ta nadwyżka wydatków wyrównaną została w znacznej części uzyskaną przez Wydział krajowy nadwyżką dochodów ze ściągniętych zaległości w kwocie 93.574 złr., tak że rachunkowe przekroczenie tego działu wynosi jak wyżej podano tylko 3.383 złr. Szczegółowe sprawozdanie komisji o zamknięciu rachunków funduszu szkolnego znajduje się poniżej.

W rubr. XII. „Wydatki na szupaśnictwo“ prelinowano 26.500 złr., wydatki zaś rzeczywiste po potrąceniu zwrotów z tegoż roku budżetowego od gmin, obcych krajów i samopłacących wynoszą 43.146 złr., przekroczone więc prelinowaną kwotę o 16.646 złr. Wydatki te ciągle wzrastają; z kwoty 20.000 w r. 1877. urosły do znacznej stosunkowo sumy 43.000 złr. w r. 1881. Przyczyna tego wzrostu leży w tem, że w latach poprzednich przedkładano mało rachunków do zlikwidowania, że znaczne z tego powodu były zaległości, że Wydział krajowy chcąc raz ustalić te wydatki, przynaglił stacye do przedkładania zaległych rachunków, w skutek czego wynikło tak znaczne przekroczenie.

Znaczny wzrost wydatków na szupaśnictwo nasuwa obawy, że rubryka ta powodująca nadto nie małe wydatki w kosztach zarządu, stanie się bardzo dotkliwym ciężarem funduszu krajowego, a ciężar ten jest dotkliwszy, że nie przynosi społeczeństwu korzyści przez zmniejszenie żebractwa i włóczęgostwa. Skutecznie temu zaradzić mogłaby tylko odpowiednia zmiana ustawodawstwa o swojczyźnie i o postępowaniu z włóczęgami i żebrakami.

W rubr. XIV. „Odsetki od pożyczek i umarzanie pożyczek“, dwie tylko pozycje wykazują znaczniejsze zboczenie od prelinowanych kwot, a mianowicie: poz. 127 e) „na odsetki od kwot wypożyczonych na zarządzenie chwilowemu w ciągu roku brakowi gotówki w kasie krajowej“ prelinowano 20.000 złr., wydano zaś rzeczywiście 53.475 złr. czyli więcej o 33.476 złr. Znaczne te wydatki powtarzają się rok rocznie od chwili, gdy pozostałość kasowa z r. 1876. przełaną została cała do funduszu budowy gmachu sejmowego, i gdy w skutek tego kasa krajowa pozostała bez koniecznej dotacyi kasowej. Doświadczenie bowiem wykazało, że dochody funduszu krajowego t. j. dodatki do podatków dopiero w ostatnim kwartale obficie wpływają do kasy krajowej, w skutek czego Wydział krajowy nie mając dotacyi kasowej, zmuszony jest na pokrycie bieżących potrzeb zaciągać chwilowe pożyczki i opłacać od nich procent. Niedogodności takiej manipulacji i wynikające z tąd zbyt wielkie wydatki, wtedy dopiero zupełnie usunięte zostaną, gdy kasa krajowa w potrzebną dotację uposażoną zostanie. Uznał to już i Wys. Sejm wstawiając na wniosek komisji budżetowej w budżet na r. 1883. kwotę 140.000 złr. na częściowe udotowanie kasy krajowej. Oprócz procentów od chwilowych pożyczek, fundusz krajowy zmuszony był opłacać także odsetki od kwoty 98.320 złr. wypożyczonej z funduszu pożyczki z roku 1873. na pokrycie niedoboru za r. 1880., która to pożyczka opłaconą została wpływami ze zwrotu pożyczek udzielonych gminom na zasiewy w r. 1880. W poz. 127 f) „na odsetki od pożyczki dozwolonej na pokrycie niedoborów z lat ubiegłych“, prelinowano kwotę 40.000 złr. a wydano tylko 30.363 złr. więc mniej, niż prelinowano o 9.637 złr., ponieważ w r. 1881. zapłacono tylko jedną — dnia 1. Lipca ratę amortyzacyjną pożyczki 600.000 złr. zaciągniętej w moc uchwały sejmowej z r. 1880. w banku dla krajów koronnych.

W rubr. XV. „rozmaite wydatki“ wykazuje zamknięcie rachunków oprócz wydatków w budżecie przewidzianych i wyszczególnionych, także takie wydatki, które w budżecie nie były przewidziane i dla których budżet na r. 1881. żadnych kwot nie prelinował. Na wydatki pierwszej kategorii prelinowano w budżecie na r. 1881. i w kredycie dodatkowym razem

40.752 złr., wydano zaś rzeczywiście 51.097 złr. przekroczone więc preliminarz o 10.345 złr. Właściwie wynoszą wydatki, na które preliminowaną była wykazana powyżej kwota 40.752 złr. tylko 30.522 złr., czyli mniej od preliminowanej kwoty o 10.230 złr. Gdy jednak z tego działu wypłacono rozmaite dary, zapomogi i subwencje uchwalone po części przez wys. Sejm, po części przez Wydział krajowy w skutek odnośnych uchwał sejmowych w ogólnej kwocie 3.125 złr., i gdy również z tego działu Wydział krajowy asygnował dopłatę reszty wydatków na album dla J. C. W. Następcy tronu, 14.191 złr., okazało się przekroczenie 7.086 złr. Nadto Wydział krajowy i z tej rubryki pod tytułem „rozmaite“ poczynił wydatki na gmach sejmowy, jako to: roboty blacharskie 265, stolarskie 1.530, załuzye 927 i zaliczka na roboty murarskie 537, razem 3.259 złr. Wydatek ten zdaniem komisji budżetowej pokryty być powinien z funduszu budowy, przez co zasilek wzięty z funduszu kraj. na fundusz budowy i o tę sumę się powiększy.

Wydatki w budżecie nie wyszczególnione wynoszą ogółem 217.215 złr. Suma ta składa się z następujących ważniejszych pozycji: a) funduszowi stypendyjnemu na pokrycie chwilowych niedoborów przy zamknięciu rachunków 2.557 złr. Wydatki podobne zdarzają się corocznie, lecz nie przynoszą funduszowi krajowemu straty, albowiem zwykle zwracane bywają w roku następnym; b) funduszowi szpitala św. Łazarza na pokrycie kosztów budowy kanału 4.315 złr.; pokrycie niedoboru funduszu budowy laboratorium w Dublinach 2.764 złr. stosownie do uchwały sejmowej z 21. Października 1881. Do zwrotu tej subwencji obowiązane jest Towarzystwo gospodarcze we Lwowie, to też w r. 1881. druga rata w kwocie 1.500 wpłynęła i uwidoczniona została w rubr. X. poz. 24 $\frac{1}{2}$ lit. c) dochodów; f) subwencja dla rządowej szkoły weterynaryi 12.870 złr., a to na podstawie uchwały sejmowej z dnia 20. Maja 1875. i 17. Lipca 1880, na mocy których oddano rządowi na założenie szkoły weterynaryi realność i wypłacono przeznaczoną na adaptację kwotę 10.870 złr. i roczną subwencyę 2.000 złr. Z tej rubryki wypłacono także 98.320 złr. jako zwrot pożyczki zaciągniętej z funduszu pożyczki krajowej z r. 1873. na pokrycie niedoboru z r. 1880. Wydatek ten znajduje w znacznej części pokrycie w kwocie 86.607 złr. uwidoczniony w rubryce dochodów jako zwroty od gmin udzielonych w r. 1880. na zasiewy pożyczek. W tej rubryce również umieszczony jest wydatek 95.215 złr. jako zasilek udzielony funduszowi budowy gmachu sejmowego na pokrycie niedoboru kosztów budowy w r. 1881. Komisya budżetowa opierając się na wyjaśnieniach danych powyżej przy rub. I, II i XV dolicza do tej sumy wziętej z funduszu krajowego do funduszu budowy jeszcze następujące kwoty: 10.082 złr. zaliczonych w rubr. I., 958 złr. zaliczonych w rubr. II., i 3.259 złr. zaliczonych w rub. XV. „rozmaite“ razem 14.299 złr., tak, że cały zasilek wzięty z funduszu krajowego do funduszu budowy gmachu sejmowego w r. 1881. wynosi 109.514 złr.

D o c h o d y.

W uchwalonym przez Wys. Sejm budżecie na r. 1881. preliminowano w dziale dochodów ogółem 2,863.204 złr., rzeczywiste zaś dochody wykazane w zamknięciu rachunków za r. 1881. wynosiły 3,086.301 złr. były więc *większe* od preliminowanych o 223.097 złr. Szczegółowo rozbierając pojedyncze rubryki widzimy, że rubr. II., VII. i IX. wykazują dochody mniejsze od preliminowanych o 2.073 złr., zaś rubr. III., IV., V., VI, VIII., X. XI. wykazują dochody większe od preliminowanych o 225.170 złr. Z porównania tych dwóch cyfr okazuje się, że ogólny rzeczywisty dochód był *większy* od preliminowanego o 223.097 złr., jak wyżej wykazano.

Rubr. I. „pozostałość z rachunków z lat ubiegłych“ nie miała żadnej sumy preliminowanej, żadnej też kwoty dochodu nie wykazuje, ponieważ zamknięcia rachunków z lat ubiegłych żadnej nie wykazywały pozostałości.

Następujące rubryki wykazują dochody mniejsze od preliminowanych.

W rubr. II. „*odsetki od pieniędzy chwilowo lokowanych*“ preliminowano 2.000 złr., a nie wpłynęło nic, z przyczyny powyżej kilkakrotnie powtórzonej, że kasa krajowa nie miała w ciągu roku kapitałów do lokowania, wszelkie zaś nadwyżki dochodów musiały być użyte na spłacenie pożyczek chwilowo zaciągniętych.

Rubr. VII. „*dochody szkoły gospodarstwa lasowego*“ i rubr. IX. „*zwroty ze sprawdzania rachunków aptekarskich*“ drobne tylko wykazują różnice 62 i 11 złr.

Przechodzimy do rubryk, w których dochody rzeczywiste były *większe* od kwot preliminowanych.

Rubr. III. „*dochody z dróg krajowych*“ obejmuje dochody z myt, odsetków zwłoki, kar konwencyonalnych i grzywien a nakoniec dochody z datków dobrowolnych na budowę dróg. Z wyjątkiem poz. 5. „*grzywny za przestępstwa drogowe*“, których dochód był nieznacznie mniejszym od kwoty preliminowanej, wszystkie inne pozycje tej rubryki wykazują nadwyżkę dochodów rzeczywistych. W poz. 3. „*dochód z myt*“ preliminowany na 215.500 złr. przyniósł rzeczywiście 222.996 złr., przewyższył więc kwotę preliminowaną o 7.496 złr., przy czem zauważyć należy, że zaległości czynne z tego tytułu wynoszą w r. 1881. kwotę 3.968 złr., których ściąganie było w toku, lub które były pokryte kaucją. Pomyślny ten rezultat zawdzięczyć należy lepszym wynikom licytacji dzierżawnych; w poz. 4. „*odsetki zwłok i kary konwencyonalne*“ zamiast preliminowanych 340 przyniosły rzeczywiście 749 złr.; w poz. 6. „*datki dobrowolne na budowę dróg*“ preliminowano 5.000 złr., rzeczywisty zaś dochód wynosił 7.179 złr. Dochód ten w znacznej części wpłynął na rachunek zaległości 2 lat ubiegłych. Zobowiązanie z r. 1881. na 1.000 złr. na drogę Zborów-Załoście, było warunkowe i w r. 1881. nie było jeszcze płynne. Z końcem roku 1881. zaległości z tytułu dobrowolnych datków wynosiły ogółem 95.083 złr. (w której to sumie figuruje droga Lwów-Stojanów z kwotą 70.000 złr.). Z końcem r. 1880. wynosiła cała zaległość 101.127 złr., więc się ona w r. 1881. zmniejszyła o 5.044 złr.

W rubr. IV. „*Nadwyżki dochodów od zakładów krajowych*“ wpłynęło od krajowego szpitala powszechnego we Lwowie 16.592 złr., a od kraj. szpitala św. Łazarza w Krakowie 4.641 złr., które kwoty w budżecie na r. 1881 nie były preliminowane. Dochody te uzasadnione będą przy szczegółowych zamknięciach tych funduszków.

W rubr. V. „*Zwroty zaliczek z lat ubiegłych*“ preliminowano ryczałtową kwotę 25.000 złr., wpłynęło zaś rzeczywiście 35.402 złr., czyli więcej niż preliminowano o 10.402 złr. Dochody te nie mogą być z góry ściśle obliczone, zależą bowiem od większych lub mniejszych trudności w ściąganiu należności. Na powiększenie wpływów w tej rubryce wpłynęło to, że otrzymano z rachunku funduszu zarodowego szpitala św. Łazarza część zaliczki danej na budowę w kwocie 6.230 złr. i że z obrachunków konkurencyjnych drogowych znaczniejsze były zwroty.

W rubr. VI. „*Zwroty pożyczek*“, wpłynęły ponad preliminowane kwoty: 647 złr. od Wydziału powiatowego w Tarnowie, 1sza rata kapitału wraz z odsetkami od pożyczki 5.000 złr. udzielonej na mocy uchwały sejmowej z dnia 13. Lipca 1880; 1.400 złr. od komitetu parafialnego obrz. łać. w Sanoku, pierwsza rata kapitału wraz z odsetkami od pożyczki 8.000 złr. udzielonej na mocy uchwały sejmowej z dnia 22. Czerwca 1880; natomiast nie wpłynęła preliminowana rata od p. Karola Wilda w kwocie 630 złr.

Rubr. X. „*rozmaite dochody*“ tak samo jak rubr. XVI. wydatków rozpada się na dwa działy: na dochody w budżecie poszczególnione i na dochody w budżecie niewyszczególnione. W pierwszym dziale preliminowano 840 złr. a wpłynęło rzeczywiście 1.955 złr., głównie z powodu sprzedaży zeszkartowanych aktów i ksiąg starych.

Dochody w budżecie nie wyszczególnione wynoszą ogółem 127 202 złr. W tej kwocie mieszczą się *a)* subwencye od skarbu państwa: na utrzymanie biura melioracyjnego 1.000 złr., na wypracowanie projektu regulacji górnego Dniestru 2.000 złr., jako częściowe pokrycie przekroczenia wydatków w rubr. VII. poz. 73 i 74, i rubr. XIII. poz. 125; *b)* 2ga rata od Towarzystwa gospodarskiego na rachunek zwrotu subwencji 6.000 złr. udzielonej na budowę laboratorium chemicznego w Dublanach 1.500 złr., jako częściowe pokrycie wydatku w rubr. XV. lit. *d)*; *c)* dochód szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie 31.827 złr. według osobnego zamknięcia rachunków na pokrycie niepreliminowanych wydatków szkoły i folwarku w Czernichowie wykazanych w rubr. VII. poz. 67 wydatków; *d)* dochód kursu gorzelnictwa w Dublanach 1.108 złr. na pokrycie wydatków na te kursa łożonych, a wykazanych w rubr. VII. poz. 85 wydatków. Oprócz kilku jeszcze pomniejszych pozycyj wyszczególnionych w zamknięciu rachunków przedłożonem przez Wydział krajowy, a nie potrzebujących osobnego wyjaśnienia, znajdujemy jeszcze w tym dziale dochód w kwocie 86.607 złr. jako zwrot od gmin udzielonych w r. 1880. zaliczek na zasiewy. Budżet na r. 1880. preliminował na te pożyczki kwotę 500.000 złr., wstawiając całą tę sumę jako zwrot tych pożyczek do działu dochodów.

Z tytułu zwrotów tej pożyczki wpłynęło jednak w r. 1880. tylko 404.995 złr., pozostało zaś niespłaconych pożyczek 95 005 złr. Na rachunek tej zaległości wpłynęło w ciągu 1881. roku 86.607 złr., a kwota ta na mocy uchwały Wys. Sejmu miała służyć na pokrycie niedoboru z r. 1880. wykazanego w kwocie 98.320 złr.

W rubr. XI. „*dotatki do podatków*“, preliminowano na r. 1881. ogółem 2,569.000 złr., wpłynęło zaś rzeczywiście 2,611.058 złr., czyli więcej niż preliminowano o 42.058 złr. Wysoki Sejm uchwalając dodatki do podatków na r. 1881. przyjął wysokość 1 centa dodatku na 69.432 złr., podług rzeczywistego zaś dochodu 1 cent dodatku czynił w r. 1881. złr. 70.567. Załączony do tej rubryki wykaz zamknięcia rachunków podatków państwowych za r. 1881. wykazuje, że właściwie należność bieżąca za r. 1881. wynosiła 2,678.553 złr. czyli 72.393 złr. na 1 centa; na rachunek tej należności wpłynęło jednak tylko (po potrąceniu 16.087 złr. zwrotów opodatkowanym) 2,431.392 złr., a zaległość z r. 1881. wynosi 231.075 złr. Na poczet zaś zaległości z lat ubiegłych, które podług zamknięcia rachunków za r. 1880. wynosiły 439.400 złr., wpłynęło w r. 1881. (po odliczeniu 8.929 złr. zwrotów opodatkowanym) 179.666 złr., tak że z tych zaległości pozostało jeszcze 250.805 złr., razem więc zaległości dodatków krajowych z końcem r. 1881. wynoszą 481.880 złr. W porównaniu z r. 1880. powiększyły się one o 42.480 złr. Z ogólnej kwoty zaległości według ustanowionych przez Wys. Sejm w tej mierze norm, umieszczono kwotę 231.075 złr. w rubryce należności czynnych z r. 1881., resztę zaś 250.805 złr. przeniesiono do osobnego wykazu zaległości z lat ubiegłych.

Jeżeli ogólną kwotę rzeczywistych dochodów	. . . . .	3,086.301 złr.
porównamy z ogółem rzeczywistych wydatków	. . . . .	2,922.281 „
przekonamy się, że przewyżka dochodów rzeczywistych nad rzeczywiste wydatki,		
czyli że pozostałość z rachunku wynosi	. . . . .	164.020 złr.

Że zaś uchwalony na r. 1881. budżet dochodów i wydatków wykazywał nadwyżkę dochodów 127.567 złr., okazuje się wynik korzystniejszy od preliminarza o 36.453 złr.

Wykazany powyżej pomyślny rezultat zamknięcia rachunków za r. 1881., który nietylko usprawiedliwił oczekiwania wyrażone w cyfrach budżetu uchwalonego na r. 1881., ale

nawet przewyższył te oczekiwania, nie daje jeszcze dostatecznego obrazu gospodarki finansowej powierzonej właściwemu zakresowi działania Wydziału krajowego. Ażeby do tego dojść, należy, jak to komisya budżetowa w sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1880. uczyniła — podzielić wydatki funduszu krajowego na dwie kategorie: 1. na wydatki zależne od rozporządzeń Wydziału krajowego, powierzone właściwemu zakresowi działania Wydziału — i 2. na takie wydatki, które zupełnie są niezależne od rozporządzeń Wydziału krajowego, na których zmniejszenie rozporządzenia i zarządzenia Wydziału wpływać nie mogą.

Wykazaliśmy powyżej, że ogólne wydatki rzeczywiste przekroczyły preliminowane w budżecie kwoty o 206.657 złr., jeżeli jednak wykazane przy poszczególnych rubrykach przekroczenia rozbierzemy podług powyższego podziału przekonamy się:

1. że na kategorię wydatków niezależnych od rozporządzeń Wydziału krajowego przypadają następujące przekroczenia: rubr. V. (epidemia i zarazy na bydło) 1.924 złr., rubr. VII. (wydatki na zasiłki funduszu szkolnego) 96.957 złr., rubryka XII. (szupaśnictwo) 16.646 złr., rubr. XIV. (odsetki 1) 33.476 złr., rubr. XV. (dopłata do kosztów albumu) 14.190 złr., inne w tej rubryce 23.074 złr., zasiłek funduszowi budowy gmachu odmiennie od cyfry podanej przez Wydział krajowy, patrz wyjaśnienia komisji budżetowej do rubr. I. wydatków 109.514 złr., wydatki zwrotnych zaliczek niepreliminowanych 8.727 złr., wyrównanie niedoboru z r. 1880., 98.320 złr.;
2. że w następujących rubrykach przekroczenie wydatków budżetowych lub wydatki niepreliminowane mają zupełne pokrycie w nadwyżkach dochodów budżetowych lub w dochodach niepreliminowanych, a mianowicie: w rubr. VII. Szkoła i folwark w Czernichowie 31.622 złr., rozszerzenie szkoły leśnictwa 18.166 złr., kurs gorzelnictwa w Dublanach 1.122 złr. i rubr. XIII. regulacya Dniestru 6.140 złr.

Wszystkie te kwoty *ad* 1 i 2 czynią ogólną sumę 459.879 złr. (odmiennie od sumy podanej przez Wydział krajowy) tak, że na wydatki zależne od rozporządzeń Wydziału krajowego przypada zaoszczędzenie w kwocie 255.757 złr.

Dochody wykazano większe od preliminowanych o 223.097 złr., lecz od tej kwoty należy potrącić nadwyżki dochodów budżetów, lub dochody nieprzewidziane, które wpłynęły niezawisłe od gospodarki Wydziału krajowego, a mianowicie: rubr. VI. (zwroty pożyczek) 2.047 złr., rubr. X. (zwrot pożyczki na zasiewy) 86.608 złr., subwencya od Towarzystwa gospodarskiego 1.500 złr., dochody szkół i folwarku w Czernichowie 31.827 złr., kurs gorzelnictwa w Dublanach 1.108 złr., regulacya Dniestru, subwencya 2.000 złr., inne dochody w budżecie niewyszczególnione 4.159 złr. i rubr. XI. (dodatki do podatków) 42.058 złr., czyli razem 171.307 złr., pozostanie więc nadwyżka 51.790 złr.; jeżeli do tego dodamy uzyskane przez Wydział krajowy zwroty nadbudżetowe funduszu szkolnego 93.574 złr., okaże się suma właściwych nad budżet większych dochodów w kwocie 145.364 złr., a doliczywszy do tego sumę nadwyżek wydatków niezależnych od Wydziału krajowego 459.879 złr., przedstawi się *rzeczywisty korzystniejszy* od uchwalonego na r. 1881 budżetu wynik gospodarki finansowej Wydziału krajowego w kwocie 605.243 złr.

Ostatnia ta cyfra nie zgadza się z cyfrą podaną przez Wydział krajowy, z powodu odmiennej naszej cyfry jako zasiłek dla funduszu budowy gmachu, jak niemniej i z tego powodu, że Wydział krajowy do nadwyżek dochodów niezależnych od gospodarki własnej mylnie nie zaliczył podanych przez nas powyżej: kwoty 4.159 złr. jako inne dochody w budżecie nieprzewidziane i kwoty 42.058 złr. jako nadwyżkę dochodów z dodatków do podatków,

Jako alegat do rubr. VII. poz. 65 i 66 wydatków i rubr. VIII. dochodów, dołączył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcie rachunków krajowych szkół rolniczych i folwarku w Dublanach.

A. Wyższa szkoła rolnicza w Dublanach.

W budżecie na r. 1881. preliminowano w rubryce wydatków zwyczajnych 25.990 złr., nadzwyczajnych 3.427 złr. razem 29.417 złr. Oprócz tego użyto kwoty 5.262 złr. z kredytu dodatkowego uchwalonego na lata 1880. i 1881. Ogółem więc były preliminowane wydatki na 34.679 złr. Wydatki rzeczywiste zaś wynosiły: zwyczajne 25.862 złr., nadzwyczajne 7.764 złr. razem 33.626 złr., więc były mniejsze od preliminowanych o 1.053 złr. Wydatki rzeczywiste były większe od preliminowanych w następujących dwóch rubrykach: W rubr. II. „inne płace“ wydano więcej niż preliminowano o 100 złr., tak samo jak w latach 1879. i 1880. dla lekarza zakładowego jako remunerację z powodu zwiększonych nadzwyczajnych czynności. W rubryce „Różne wydatki“ wydano ogółem 708 złr., które w budżecie nie były wyszczególnione, jako to: zwrot funduszowi folwarku za buhaje kupione w r. 1879. zwrot funduszowi budowy laboratorium za cegłę i zaliczki udzielone, a w roku budżetowym nie spłacone.

W następujących rubrykach wydatki rzeczywiste były mniejsze od preliminowanych. W rubr. I. „płace profesorów i docentów“ zaoszczędzono właściwie na płacach preliminowanych 1.290 złr., a to z tego powodu, że w skutek reorganizacji szkoły odpadły wykłady leśnictwa, ogrodnictwa, ustaw rolnych, historii i geografii, języka polskiego i niemieckiego, i że w r. 1881. nie była jeszcze obsadzona posada docenta meljoracyi. Natomiast wydano 500 złr. niepreliminowanych w budżecie, ponieważ podług nowego planu nauk zachodziła potrzeba utworzenia posady docenta fizyki. Ogólne więc zaoszczędzenie w tej rubryce wynosi 790 złr. W rubr. III. „zasługi“ zaoszczędzono nieznaczną kwotę 68 złr. z powodu zmniejszonych wydatków na usługę dla uczniów. W rubr. IV. „koszta administracyjne“ preliminowano wydatków zwyczajnych 3.270 złr., nadzwyczajnych 6.362 złr., rzeczywiście zaś wydano w rubryce wydatków zwyczajnych 3.423 złr., nadzwyczajnych 5.691 złr., w zwyczajnych przeto przekroczono o 153 złr. w nadzwyczajnych zaś zaoszczędzono 671 złr. ogólne więc zaoszczędzenie w tej rubryce wynosi 518 złr. Przekroczenia miały miejsce przy asekuracji budynków, ponieważ w tym roku zapłacono także i za rok 1882., i przy kosztach przewozu prelegentów, lekarza i kapelana, natomiast nie wydano kwoty 800 złr., preliminowanej na oparkanie. W rubr. V. na potrzeby naukowe preliminowano wydatków zwyczajnych 5.165 złr., nadzwyczajnych 2.100 złr., wydano zaś rzeczywiście w rubryce wydatków zwyczajnych 4.933 złr. nadzwyczajnych 1.846 złr. Zaoszczędzono więc ogółem 486 złr. Zaoszczędzenia miały miejsce przeważnie przy wydatkach na eksperymenta przy wykładach, na utrzymanie i uzupełnienie zbiorów i na utrzymanie pola doświadczalnego, ponieważ dla braku sił nauczycielskich zajmowano się mniej doświadczeniami. Przekroczenie miało miejsce przy wydatkach na prenumeratę pism z powodu zaprenumerowania większej ilości pism fachowych.

Dochody tej szkoły, bez wliczenia dotacyi z funduszu krajowego, preliminowane na 18.850 złr. przyniosły rzeczywiście tylko 17.757 złr., były więc mniejsze od preliminowanych o 1.093 złr. Mniejsze dochody wykazują: rubr. III. „opłaty od uczniów“ o 1.393 złr., ponieważ w skutek zmiany planu naukowego byli i w tym roku w zakładzie tylko uczniowie z dwóch kursów, z tego powodu, jak również z powodu licznych uwolnień mniej wpłynęło opłat; w rubr. IV. i V. „dochód z pasieki i ze sprzedaży płodów“ był mniejszy od preliminowanego o 122 złr. i 92 złr. Natomiast wykazuje zamknięcie rachunków dochód w kwocie 514 złr. w budżecie nieprzewidziany, jako to zwrot zaliczek z lat ubiegłych dary na potrzeby naukowe i inne drobniejsze.

Rzeczywiste wydatki wynosiły	33.626 złr.
„ dochody „	17.757 złr.
Zapasy gotówki z początkiem r. 1881.	471 „ 18.228 „
Okazuje się niedobór w kwocie	15.398 złr.

pokryty z funduszu krajowego, a gdy na ten cel preliminowaną była kwota 15.829 przeto wydano z tego tytułu mniej niż preliminowano o 431 złr.

B. Szkoła parobków i dozorców gospodarskich.

Wydatki tej szkoły preliminowane na 8.270 złr., wynosiły rzeczywiście tylko 7.948 złr., wydano przeto mniej o 772 złr. Zaoszczędzenie to miało miejsce głównie w rubr. II. „koszta administracyjne“ w rubr. III. „utrzymanie uczniów“ i w rubr. IV. „potrzeby naukowe“. W rubr. I. „płace profesorów“, która wykazuje małe przekroczenie w kwocie 60 złr., miało jeszcze miejsce takie wirement, że kwoty 920 złr. preliminowanej na płace dla nauczyciela fachowego nie wydano na ten cel, ponieważ posada ta wakowała, natomiast wydano ją na wynagrodzenie dla docentów.

Dochody tej szkoły obliczone na 3.308 złr. przyniosły rzeczywiście 3.827 złr., były więc większe o 519 złr. z powodu większych dochodów w rubr. II. poz 2. „opłaty na utrzymanie uczniów i zwroty zaliczek z lat ubiegłych“.

Ogół wydatków wynosił	7.948 złr.
„ dochodów „	3.827 „
Niedobór	4.121 złr.

pokryty z funduszu krajowego, a gdy na ten cel preliminowaną była kwota 5.412 złr., — przeto z tego tytułu wydano mniej o 1.291 złr.

C. Folwark w Dublanach.

Wydatki folwarku zwyczajne preliminowane na 10 460 złr. wynosiły rzeczywiście tylko 10.016 złr., były więc mniejsze od preliminowanych o 444 złr. W wydatkach na gospodarstwo zaoszczędzono 1.818 złr., natomiast wydano na „rozmaite nieprzewidziane“ 790 złr., zamiast preliminowanych 100 złr. i dokupiono buhaje i krowy za 541 złr., który wydatek nie był w budżecie przewidziany, zaś w rubr. II. „podatki“ nie zapłacono preliminowanych 215 złr. na opłatę od przenoszenia własności. Na koszt budowy i na najnagłejsze preliminarzem na r. 1880 i 1881 nie objęte wydatki szkół i folwarku uchwalono dnia 20. Lipca 1880 kwotę 11 095 złr. Z tego kredytu wydano w r. 1880. kwotę 5.876 złr., w r. 1881. na szkołę rolniczą 5.262 złr., zaś na folwark 9.599 złr., razem więc wydano 20.737 złr. czyli więcej niż wynosił kredyt dodatkowy o 9.642 złr., którą kwotę fundusz krajowy zaliczył na rachunek kredytu dodatkowego uchwalonego na ten sam cel dnia 24. Października 1881 w kwocie 15.693 złr.

Dochody folwarku (nie wliczając dotacyi z funduszu krajowego na wydatki zwyczajne w kwocie 850 złr. i na wydatki nadzwyczajne w kwocie 1.293 złr.) preliminowane na 9.610 złr. przyniosły rzeczywiście 12.472 złr., były więc większe od preliminowanych o 2.862 złr. głównie z powodu większych dochodów z gospodarstwa, które były preliminowane na 9.250 złr. a wynosiły rzeczywiście 11.680 złr.

Wydział krajowy w przedłożonym zamknięciu rachunków podaje jako właściwy zysk gospodarki folwarku kwotę 4.881 złr. Komisya budżetowa przyjmuje tę cyfrę jako właściwy zysk gospodarski — ale jest zdania że pod względem rachunkowym należy od tego potrącić 1.600 złr. wypłacanych corocznie Towarzystwu gospodarskiemu jako rentę od intabulowanych 40.000 złr. i kwoty 92 i 245 złr. zapłaconych tytułem odsetków od dłużnych kapitałów, tak, że właściwy zysk folwarku wynosi 2.944 złr.

Jako alegat III. do rubr. VII. poz. 67 wydatków i rubr. X. poz. 24½ lit. 7) dochodów funduszu krajowego dołączył Wydział krajowy szczegółowe zamknięcie rachunku szkoły rolniczej, folwarku i szkoły ogrodniczej w Czernichowie.

W budżecie na r. 1881. nie było specjalnego preliminarza dla tych szkół i folwarku, które objęte zostały przez Wydział krajowy w zarząd na dniu 1. Stycznia 1881. w moc uchwały sejmowej z dnia 24. Września 1878. i kontraktu z Towarzystwem gospodarskiem na dniu 24. Września 1880. zawartego. Na szkołę rolniczą w Czernichowie uchwalił Wysoki Sejm w budżecie na r. 1881. subwencję w kwocie 7.000 złr. Szczegółowe zamknięcie rachunku wykazuje następujące wyniki:

1. *Szkoła rolnicza w Czernichowie*: Wydatki na nauczycieli i inne płace rubr. I. i II. 7 670 złr., koszty administracyjne rubr. III. 3.618 złr., utrzymanie uczniów 8.759 złr., potrzeby naukowe 1.023 złr., ogółem wydatki wynosiły 21.070 złr. Dochody zaś były następujące: subwencja rządowa 6.000 złr., opłaty od uczniów 4.622 złr., rozmaite 1.020 złr. Zapas gotówki pozostały z końcem r. 1880. 2.597 złr., ogółem dochody wynosiły 14.539 złr., tak, że zasiłek z funduszu krajowego zamiast 7.000 złr., wynosił tylko 6 531 złr.

2. *Folwark w Czernichowie* miał dochodów własnych 14 000 złr., wydatków zaś 14.005 złr. Zasiłek z funduszu krajowego 5 złr.

3. *Szkoła ogrodnicza* miała dochodów 3 287 złr., a że wydatki wynosiły 3.546 złr., przeto fundusz krajowy uzupełnił niedobór zasiłkiem w kwocie 259 złr.

Zasiłki z funduszu krajowego wynosiły więc: dla szkoły rolniczej 6.531 złr., dla folwarku 5 złr., dla szkoły ogrodniczej 259 złr., ogółem 6.795 złr., czyli mniej o 205 złr. od preliminowanej na ten cel kwoty 7.000 złr.

Przechodzimy do drugiej części naszego zadania, to jest do zdania sprawy z zamknięcia rachunków za r. 1881. funduszy i zakładów uposażonych z funduszu krajowego.

1. Fundusz szkolny krajowy.

W budżecie na r. 1881. preliminowano w wydatkach zwyczajnych 401.227 złr., w nadzwyczajnych 83.470 złr., razem 484.697 złr., rzeczywiste zaś wydatki wynosiły: w wydatkach zwyczajnych 527 646 złr., w nadzwyczajnych 54.008 złr., przekroczono więc preliminowaną kwotę w wydatkach zwyczajnych o 126.419 złr., natomiast zaoszczędzono w wydatkach nadzwyczajnych 29.462 złr.

Przekroczenia w wydatkach zwyczajnych miały miejsce w rubr. I, II, IV, VI, VIII, X, XI i XIII na ogólną kwotę 127 562 złr., zaoszczędzono zaś w rubr. V i XII kwotę 1.143. Z porównania tych dwóch cyfr, okazuje się ogólne przekroczenie 126.419 złr. jak wyżej podano. W wydatkach nadzwyczajnych zaoszczędzenia miały miejsce w rubr. I, III i XIV.

Wydano *mniej* niż preliminowano:

W rub. I „zaliczki zwrotne dla funduszy szkolnych okręgowych“ (nadzwyczajne) preliminowano 50.000 złr. wydano zaś tylko 20.860 złr. czyli mniej o 29.140 złr. W rubr. III „zasiłki czasowe dla szkół utrzymywanych przez korporacje“ (nadzwyczajne) wydano zamiast preliminowanych 3.470 złr. tylko 3.247 złr., więc *mniej* o 222 złr. W rub. XIV „zaliczki zwrotne na budynki szkolne“ (nadzwyczajne) zamiast preliminowanych 20.000 złr. wydano 19.900 złr.

W rubr. V „zapomogi i remuneracje“ (zwyczajne) preliminowano 22 000 złr., wydano tylko 21.542 złr. czyli mniej o 458 złr.; w rubr. XII „potrzeby szkół ogólnej natury“ preliminowano 6.500 złr. a wydano tylko 5.815 złr. czyli mniej o 685 złr. Wszystkie te zaoszczędzenia wynoszą razem 30.605 złr.

Natomiast wydano *więcej*:

W rubr. I. „zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych“ preliminowano w dziale wydatków zwyczajnych 273.622 złr. wydano zaś rzeczywiście 287 544 złr. czyli więcej o 13.922 złr. Od tej kwoty jednak należy potrącić 3 644 złr. udzielonych jako zaliczki funduszom szkolnym okręgowym w Jarosławiu, Kałuszu i Sanoku, zwróconych już w roku budżetowym, przyczem jednak komisya budżetowa nie może pominąć uwagi, że z wprowadzeniem do preliminarza pozycyi osobnej na zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych wszelkie zaliczki tym funduszom winne być udzielane z tej pozycyi, a nie z pozycyi 1-ej, przeznaczonej wyłącznie na zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych. Pozostałe właściwe przekroczenie tej pozycyi w kwocie 10.278 złr. tłómaczy Rada szkolna krajowa tém, że odezwą z d. 15. września 1881. żądała kredytu dodatkowego, który jednak przez wys. Sejm nie został uchwalony, że dodatkowe zasiłki dla funduszków okręgowych w Krakowie, Kałuszu, Jasle, Jarosławiu w ogólnej kwocie 1.050 złr. asygnowane za r. 1880 dopiero w r. 1881 wypłacone zostały.

W rubr. II. „substytucye“ preliminowano na płace dla nauczycieli — zastępców przy klasach równorzędnych 40.000 złr. wydano zaś 137.657 złr., przekroczone więc preliminowaną kwotę o 97.657 złr. Znaczne to przekroczenie tłómaczy Rada szkolna niezbędną potrzebą otwierania większej ilości klas równorzędnych i ustanowienia dla nich zastępców nauczycieli, jak niemniej i tą okolicznością, że w r. 1881 uskuteczniiono znaczne stosunkowo zwroty funduszom szkolnym okręgowym kwot wypłacanych w dawniejszych latach za substytucye w zastępstwie krajowego funduszu szkolnego. Nadzwyczajny wzrost tych wydatków, które z kwoty 36 931 w r. 1879 doszły w r. 1881. do 137.657, które przeto w ciągu 3 lat powiększyły się o przeszło 100.000 złr., będzie przedmiotem uwag komisji budżetowej przy sprawozdaniu o preliminarzu funduszu szkolnego na r. 1884.

Rubr. IV. i VI. „adjuta i podatki“ nieznaczne tylko wykazują przekroczenia.

Rub. VIII. „dodatki pięcioletnie dla nauczycieli“ preliminowano 25 000 złr., wydano zaś 35.000 czyli o 10.000 złr. więcej. Rada szkolna krajowa tłómaczy to przekroczenie tem, że wyasygnowano wielkiej liczbie nauczycieli na etat przeniesionych dodatki pięcioletnie. Komisya budżetowa nie może jednak pominąć uwagi, że w tej rubryce tak znaczne przekroczenia miejsca mieć nie powinny, gdyż Rada szkolna układając preliminarz wydatków funduszu szkolnego może tak obliczyć potrzeby tej rubryki, aby ona następnie tak znacznych przekroczeń nie wykazywała.

W rubr. X „na emerytury dla nauczycieli, którzy utracą posady w skutek reorganizacyi szkół“, preliminowano 5 000 złr., wydano zaś 6.675 złr. czyli więcej o 1.675 złr., a to z powodu przeprowadzonej reorganizacyi większej ilości szkół.

W rubr. XIII. „rozmaite“ figuruje kwota 5.197 złr. jako mylnie zarachowane wydatki i zwrot mylnie pobranych dochodów. Wydatek ten ma pokrycie w rubr. VII poz. 20 dochodów.

Dochody własne funduszu szkolnego preliminowane na 164 293 złr. przyniosły rzeczywiście 257.867 złr., były więc *większe* od preliminowanych o 93 574 złr. Główne zboczenia od budżetu są następujące:

W rubr. I. „odsetki od kapitałów“ preliminowano 16 095 złr., dały jednak tylko 15.424 złr. czyli mniej o 671, z powodu, że urzędy podatkowe od pewnych zahypotekowanych kapitałów nie ściągnęły zapadłych odsetków bieżących.

Przy wyjaśnieniach do tej rubryki, Wydział krajowy po raz pierwszy podał także wykaz wylosowanych i spieniężonych w ciągu roku budżetowego papierów wartościowych, będących własnością funduszu szkolnego, jak również wykaz papierów zakupionych do funduszu szkolnego. Komisya budżetowa pozwala sobie nadmienić, że daty podane przy wykazie spieniężonych efektów, a niezgadające się z terminami spłaty wylosowanych efektów, nie oznaczają daty, kiedy pieniądze uzyskane ze spieniężenia tych papierów wpłynęły do kasy funduszu szkolnego, — jak by to właściwie być powinno — ale oznaczają — jak się komisya po bliższem zbadaniu przekonała, dzień, w którym efekta wylosowane wydane zostały z kasy, celem poczynienia przedwstę

nych kroków przed spieniężeniem, jak np dewinkulowanie. Również zauważa komisya budżetowa, że wylosowane obligacye pożyczki krajowej z r. 1873 zostały spieniężone w 11 a względnie 29 dni po dniu płatności, przez co fundusz szkolny ponosi stratę na kuponach. Nakoniec wyraża komisya budżetowa życzenie, aby przy pojedynczych pozycjach tej rubryki podaną była cyfra papierów wartościowych będących własnością funduszu szkolnego, od których procenta wpłynęły w roku budżetowym do funduszu szkolnego.

W rubr. IV. „zysk ze sprzedaży książek“ prelininowany na 7.200 złr. przyniósł tylko 2.835 złr. więc mniej o 4.365 złr. Wydział krajowy tłumaczy ten ubytek tem, że wpłynęła tylko kwota przez Zakład narodowy im. Ossolińskich uiszczona, że jednak na poczet zaległości od Dyrekcji nakładu książek w Wiedniu, wynoszącej 274 złr. 90 ct. nic nie wpłynęło pomimo 9 krotnego urgowania ze strony Wydziału krajowego. Z uwagi jednak na to, że gdyby nawet usiłowania Wydziału krajowego uwieńczone zostały pożądanym skutkiem, to jest gdyby owa zaległość 274 złr. 90 ct. wpłynęła była do kasy funduszu szkolnego, pozostałby zawsze jeszcze ubytek w dochodach w kwocie bardzo znacznej w stosunku do cyfry rubryki 4.090 złr. bez dostatecznego wyjaśnienia przyczyny, komisya budżetowa zbadawszy szczegółowo tę pozycję przyszła do następującego rezultatu.

W prelininarzu na r. 1881. Wydział krajowy prelininował w tej pozycji 2 835 złr. to jest tyle, ile obowiązany jest płacić Zakład narod. im. Ossolińskich, który objął r. 1878. druk książek szkolnych. Jednakże komisya budżetowa i Wys. Sejm opierając się na wynikłości z r. 1878, która w tej pozycji wynosiła 7.202 złr., podwyższyła kwotę przez Wydział krajowy prelininowaną na 7.200 złr. Znaczny dochód z r. 1878. miał przyczynę w tem, że w tym roku wpłynęła kwota od Zakładu Ossolińskich i zaległości od c. k. Dyrekcji nakładu książek szkolnych. W r. 1881. zaś zaległość od Dyrekcji nakładu książek wynosiła tylko 274 złr., która nie wpłynęła, przeto dochód w ogóle nie mógł być większy.

W rubr. VI. „*taksy od spadków*“ prelininowane na 8 500 złr. dały tylko 6.733 złr. czyli mniej o 1.767 złr. Z powodu zmienności tych dochodów nie można ich z góry ściśle obliczyć.

W rubr. VII. „*rozmaite dochody*“ prelininowano w poz. 19 na zwroty zaliczek funduszom szkolnym okręgowym udzielonych 50.000 złr., wpłynęło zaś rzeczywiście 142 602 złr. czyli więcej o 92.602 złr. Znaczne podwyższenie tych dochodów zawdzięczyć należy energicznemu upominaniu się Wydziału krajowego, częstym urgensom i odezwom Wydziału krajowego do Rady szkolnej krajowej do Rad szkolnych okręgowych i do Starostw. W ciągu roku 1881. oprócz miesiecznych wykazow, wydał Wydział krajowy w tej sprawie 323 odezw i urgensów.

Z końcem r. 1880. zalegało zaliczek funduszom szkolnym udzielonych 181.103 złr. W r. 1881. udzielono nowych zaliczek 32.863 złr. razem 213.966 złr. Z tych odpisano niepobranych 5.000 złr. a uiszczono w ciągu roku 1881. kwotę 142.602 złr. czyli razem 147.602 złr., — pozostała więc z końcem r. 1881. zaległość wynosi 66.364 złr., z których 4.000 złr. przypada na r. 1881. a 62.364 złr. na zaległości z lat ubiegłych. W porównaniu z r. 1880. zmniejszyły się te zaległości o 114.739 złr.

W poz. 21. tej rubryki na „*inne zwroty*“ prelininowano 2.000 złr., wpłynęło zaś 8.832 złr. Nadwyżka ta spowodowana rektyfikacją częstych usterek urzędów podatkowych, służy na pokrycie wydatków uwidoczniowych w rub. XIII. poz 23 b) „*mylnie zarachowane wydatki*“.

W rubr. IX. „*zwroty zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych*“ prelininowano 25.000 złr. wpłynęło zaś 25.622 złr. Do końca roku 1881. fundusz szkolny udzielił takich zaliczek 202 227 złr. Na rachunek tej należności uiszczono do końca roku 1880. 57.754 złr. a w roku 1881. 25.622 złr. razem 83.376 złr., pozostało więc niespłaconych jeszcze zaliczek 118.850, z której kwoty 100.990 złr. figurują jako należność z lat dawniejszych, zaś 17.860 złr. jako należność z zaliczek udzielonych w r. 1881. Z końcem r. 1880. należności te wyuosiły 127.772 złr. więc się one w r. 1881. zmniejszyły o 8.922 złr.

Jeżeli ogół wydatków funduszu szkolnego	581.654 złr.
porównamy z ogółem dochodów własnych	257.867 „
pozostanie niedobór funduszu szkolnego	323.787 złr.

pokryty z funduszu krajowego. A gdy na ten cel preliniowano w budżecie na r. 1881. tylko 320.404 złr. przeto fundusz krajowy wydał z tego tytułu więcej niż preliniowano o 3.383 złr., jak to wykazano w rubr. VII. wydatków funduszu krajowego.

2. Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Wydatki. Budżet na r. 1881. przeznaczył dla obu oddziałów tego szpitala, to jest dla oddziału chorych i położnic w wydatkach zwyczajnych 188.587 złr., w wydatkach nadzwyczajnych 9.500 złr., razem 198.087 złr. Szczegółowe zaś zamknięcie rachunków obu oddziałów szpitala wykazuje rzeczywiste wydatki zwyczajne 156.524 złr., nadzwyczajne 7.425 złr. razem 163.949 złr., wydano przeto rzeczywiście mniej niż preliniowano w wydatkach zwyczajnych 32.063 złr. w nadzwyczajnych 2.075 złr.; ogółem zaoszczędzenie w wydatkach wynosi 34.138 złr.

Więcej niż preliniowano wydano:

W rubr. V. „*zaopatrzenia i dary z łaski*“ w rubr. IX. „*potrzeby kancelaryjne*“ w rubr. XIII. „*koszta utrzymania dzieci w szpitalu św. Zofii*“ i w rubr. XV. „*zapomogi dla położnic*“. Wszystkie te przekroczenia wynoszą razem 757 złr.

Natomiast wydano mniej niż preliniowano:

W rubr. I. „*płace i emolumenta etatowe*“ zaoszczędzono 1.242 złr., zamiast preliniowanych 28.991 złr. wydano tylko 27.749 złr., z powodu interkalaryów, nieobsadzenia jednej posady sekundariusza i ponieważ kapelan obrz. łać nie pobierał systemizowanej płacy i dodatku na mieszkanie. Z tej rubryki jednak Wydział krajowy udzielił zaliczek na płace w kwocie 1.132 złr., z których w ciągu roku budżetowego spłacono tylko 416 złr., tak, że pozostało niespłaconych 716 złr., przez co zaoszczędzenie w tej rubryce zmniejszyło się do kwoty 526 złr.

W rubr. II. „*koszta utrzymania osób nieetatowych*“ preliniowano 31.799 złr. a wydano tylko 27.078 złr., czyli mniej niż preliniowano o 4.721 złr. Ważniejsze zaoszczędzenia w tej rubryce są następujące: w poz. 17. „*na wikt dla 18 Sióstr*“ wydano 3.181 złr. zamiast preliniowanych 3.516 złr. czyli mniej o 365 złr. W preliniarzu obliczono wikt jednej Siostry na 197 złr. rocznie, rzeczywisty zaś wydatek wynosił tylko niespełna 177 złr. rocznie. W poz. 20. preliniowano 1.000 złr. na płace dla maszynisty z pomocnikiem, których z dniem 1. Stycznia odprawiono z powodu zaniechania oświetlenia szpitala gazem, nakoniec w poz. 22. preliniowano na służbę szpitalną 19.775 złr. a wydano tylko 16.168 złr. czyli mniej o 3.607 złr., z powodu znacznego zmniejszenia się ilości chorych.

W rubr. V. preliniowano na „*odprawy*“ i spłaty kwartałów pośmiertnych 330 złr. a nie wydano nic, ponieważ nie było wypadków śmierci.

Rubr. VII. „*Koszta gospodarcze*“ wykazuje najznacześniejsze zaoszczędzenie, zamiast bowiem preliniowanych wydatków zwyczajnych 85.335 złr. i nadzwyczajnych 8.100 złr., wydano tylko na zwyczajne 63.889 złr. na nadzwyczajne 6.025 złr., zaoszczędzono więc w zwyczajnych wydatkach 21.646 złr. w nadzwyczajnych 2.075 złr. czyli razem 23.721 złr. Z wyjątkiem poz. 39. e, 3. poz. 41. i poz. 44. wykazujących drobne przekroczenia, wynoszące razem 220 złr., wszystkie inne pozycje tej rubryki wykazują mniej lub więcej znaczne zaoszczędzenia i tak: w poz. 39. preliniowano na zwykłą strawę i dodatki dla chorych 46.400 złr. a wydano tylko 33.336 złr., a to z powodu mniejszej ilości dni leczenia, niż przyjęto w preliniarzu na r. 1881.

W zeszłorocznym sprawozdaniu o zamknięciu rachunków za r. 1880. Komisya budżetowa wykazała, że z pozycyi 39. a, rubr. VII, przypada na jeden dzień leczenia, to jest że zwykła strawa i dodatki na jeden dzień leczenia kosztowały w r. 1877. cent. 29 18, w r. 1878. cent. 21 64. w r. 1879. cent. 18 18, w r. 1880. cent. 18 93. W roku 1881. było dni leczenia 168.548, a że koszt strawy zwykłej wynosił 33.336 złr., więc na jeden dzień leczenia przypada cent. 19 24. Z przyczyny tej samej, to jest z powodu mniejszej ilości dni leczenia, zaoszczędzono przy wydatkach na pieczywo dla chorych 1.006 złr., na wino dla chorych 937 złr., na reparacye i sprawienie nowej bielizny 1.028 złr. Na drzewie dla kuchni zaoszczędzono 627 złr. (zamiast preliminowanych 2.520 złr. wydano tylko 1.893 złr.) a na drzewie opałowem zaoszczędzono 1.926 złr. (zamiast preliminowanych 5.800 złr. wydano tylko 3.874 złr.). Jak już wyżej przytoczono, zastąpiono od 1. Stycznia r. 1881. oświetlenie gazowe, oświetleniem samą naftą, a skutek był taki, że zamiast preliminowanych 2.900 złr. wydano tylko 1.202 złr. Jeszcze w r. 1880., w którym wydatek na oświetlenie w stosunku do lat poprzednich znacznie był niższym, wynosił on jeszcze 2.392 złr., zauważyć przytem jeszcze należy, że z uchYLENIEM oświetlenia gazowego odpadła potrzeba opłacania maszynisty i pomocnika, co kosztowało 1.036 złr., i odpadł także koszt na drzewo i węgle, użyte do gazowni 450 złr. a przybył wydatek na lampiarza 300 złr.

W rubr. VIII „koszta sanitarne“ preliminowane na 13.310 złr. wynosiły tylko 9.613 złr. czyli mniej o 3.697, przy czem i to jeszcze należy mieć na uwadze, że w r. 1881 zapłacono część należitości za leki z r. 1880 (III. i IV. kwartał) w kwocie 779 złr., podczas gdy z r. 1881 została na rok 1882 tylko należitość za IV kwartał w kwocie 310 złr. Powód tego znacznego zaoszczędzenia leży w znacznym ubytku ilości dni leczenia. Na jeden dzień leczenia wynosiły koszta sanitarne w r. 1878 cent. 7.18, w r. 1879 cent. 6.80, w r. 1880 cent. 5.65, w r. 1881 cent. 5.70.

Zaoszczędzenia w rubryce X „koszta kapliczne“ 117 złr. w rubr. XI „utrzymanie budynków“ 1.207 złr., w rubr. XII „najem pomieszczeń“ 124 złr., w rubr. XVI „koszta utrzymania dzieci zrodzonych na bezpłatnym oddziale położnic“ 16 złr., w rubr. XVII „rozmaite“ 331 złr., są uzasadnione w sprawozdaniu Wydziału krajowego i nie wymagają z naszej strony bliższego wyjaśnienia.

Dochody obu oddziałów (nie licząc dotacyi z funduszu krajowego) preliminowane w budżecie na r. 1881 na 149.254 złr. przyniosły zaś rzeczywiście 166.114 złr., czyli więcej niż preliminowano o 16.860 złr. Jedna tylko rubryka wykazuje mniejsze dochody niż były preliminowane a mianowicie rubr. II. dodatki wpłynęło bowiem mniej niż preliminowano o 376 złr. od skarbu państwa relutum za drzewo, i z kasy miejskiej o 800 złr. jako $\frac{1}{3}$ część z rogatek.

Natomiast wykazują dochody większe niż preliminowano:

Rubr. I „opłaty pośmiertne“ o 851 złr. z powodu znaczniejszych spadków po zmarłych, jakie się w roku budżetowym zdarzyły. W rubr. III. „zwroty kosztów leczenia“ pobrano od funduszy obcokrajowych mniej niż preliminowano o 1907 złr., natomiast pobrano więcej niż preliminowano o 13.337 złr. od funduszu krajowego i o 1.121 złr. od płacących za siebie, w rubr. IV „rozmaite“ wpłynęły dochody w budżecie nieprzewidziane jako to: przedawnione depozyta chorych 544 złr., ze sprzedaży trzody chlewnej zakupionej w latach ubiegłych 920 złr., zwroty zaliczek na płace z lat ubiegłych 1791 złr., zwrot zaliczki udzielonej szpitalowi św. Zofii 1.250 złr. i drobne 126 złr.

Ogół dochodów tego funduszu wynosił	166.114 złr.
„ wydatków „	163.949 „
okazuje się nadwyżka dochodów	2.165 złr.

która wpłynęła do funduszu krajowego, zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego, wykazującym w rubr. XI. poz. 120 wydatków dotację dla oddziału położnic szpitala lwowskiego w kwocie

14 427 złr. a w rubr. IV. dochodów pobranie nadwyżki oddziału chorych szpitala lwowskiego w kwocie 16592 złr. A że w budżecie na r. 1881 preliminowaną była dla szpitala lwowskiego dotacja w kwocie 48.833 złr. przeto wynik ten rachunkowy jest korzystniejszy od budżetu o 50 998 złr. Zauważyć jednak należy, co Wydział krajowy przeoczył, że z tytułu zwrotu kosztów leczenia fundusz szpitala pobrał od funduszu krajowego o 13.337 złr. więcej niż na ten cel preliminowano, w skutek czego korzystniejszy wynik redukuje się do kwoty 37.661 złr.

3. Krajowy zakład dla obłąkanych na Kulparkowie.

Podług przedłożonego zamknięcia rachunków wynosiły wydatki rzeczywiste tego zakładu zwyczajne 123.753 złr., nadzwyczajne 13.843 złr., a gdy w budżecie na r. 1881. preliminowano na wydatki zwyczajne 144.931 złr., na nadzwyczajne 25.800 złr., okazuje się, że zwyczajne wydatki były mniejsze od preliminowanych o 21.178 złr., a nadzwyczajne o 11.957 złr., razem więc zaoszczędzenie w wydatkach wynosi 33.135 złr.

Wydano więcej niż preliminowano:

W rubr. I. „płace i emolumenta“, preliminowano 16.835 złr., wydano 17.280 złr., czyli więcej o 450 złr. na wikt dla prymaryuszów, oficyałów, pisarzy, kapelanów, nadzorcy, woźnego i odźwiernego. Nadto udzielono z tej rubryki zaliczki na płace w kwocie 2.937 złr., z których spłacono w ciągu roku budżetowego tylko 2.282 złr., przeto pozostała niespłacona reszta w kwocie 654 złr. powiększa przekroczenie tej rubryki.

W rubr. IV. „pensye i emerytury“, przybył wydatek 60 złr. na pensyę dla wdowy po zmarłym dozorcey, ubyla natomiast pensya 11 złr. z powodu śmierci pensyonarki.

W rubr. XII. „koszta utrzymania budynków i dróg“, przekroczone preliminowaną kwotę 6.750 złr. o 1.826 złr., głównie z powodu zwiększonych wydatków na konserwacye i reparacye.

W rubr. XV. na „podatki“, wydano po nad preliminarz 37 złr., a w rubr. XVI. „rozmaite“, przekroczone preliminowaną kwotę 1.300 złr. o 264 złr., z powodu zakupu biblioteki lekarskiej od byłego dyrektora zakładu.

Natomiast wydano mniej niż preliminowano:

W rubr. II. „Koszta utrzymania osób nieetatowych“, wydano tylko 22.739 złr. zamiast preliminowanych 30.045 złr., czyli wydano mniej o 7.306 złr., głównie z powodu mniejszych wydatków na służbę oddziałową i domową.

W rubr. VIII. „Koszta gospodarze“, preliminowano wydatków zwyczajnych 83.374 złr., nadzwyczajnych 5.800 złr., wydatki zaś zwyczajne wynoszą 66.914 złr., nadzwyczajne 7.472 złr., zaoszczędzono więc na wydatkach zwyczajnych 16.460 złr., natomiast przekroczone wydatki nadzwyczajne o 1.672 złr. Szczegółowy rozbiór pojedynczych pozycyí dał nam następujący rezultat: w poz. 34. „wyżywienie“ lit. a) „zwykła strawa i dodatki“, preliminowano 45.000 złr., wydano tylko 32.668 złr. czyli mniej o 12.332 złr. Na pomyślny ten rezultat wpłynęło przeważnie zmniejszenie ilości dni leczenia. W r. 1877. było dni leczenia 159.165, w r. 1878. dni leczenia 163.664, w r. 1879. dni 169.085, w r. 1880. dni 157.201, w r. zaś 1881. ilość dni leczenia spadła na 131.258. W zeszłorocznem sprawozdaniu komisya budżetowa wykazała, że na jeden dzień leczenia wydano na zwykłą strawę: w r. 1877. cent. 37.90, w r. 1878. cent. 31.93, w r. 1879. cent. 23.80, w r. 1880. cent. 25.80. Ponieważ w r. 1881, było dni leczenia 131.258, a koszt zwykłej strawy wynosił 32.668 złr., przeto na jeden dzień leczenia przypada wydatek

z rubr. VIII. poz. 34, a) cent. 24:88. Zaprowadzenia w zakładzie Kulparkowskim własnego gospodarstwa mlecznego, polowego i chowu trzody chlewnej nie wpłynęło rachunkowo na obniżenie kosztów żywienia, gdyż takowe obliczone zostały według cen dawniej dostawcom płaconych, czysty zaś zysk z własnej gospodarki uwidoczniony został w odpowiednich pozycjach dochodów.

Z tej samej przyczyny, to jest z powodu znacznego zmniejszenia ilości dni leczenia, zaoszczędzono także w tej rubryce na wydatkach na pieczywo 2881 złr. (zamiast preliminowanych 8.300 złr. wydano tylko 5.419 złr.), na wino 176 złr. (zamiast 800 złr. wydano 624 złr.), na służbę kuchenną i magazynową 1.390 złr. Na drzewo opałowe wydano zamiast preliminowanych 8.000 złr., tylko 5.226 złr., czyli mniej o 2.774 złr., jeżeli jednak uwzględnimy, że na drzewo na kuchnię wydano więcej niż preliminowano o 781 złr. (zamiast 2.000 złr. wydano 2.781 złr.), a na drzewo do pralni więcej o 399 złr., pozostanie właściwe zaoszczędzenie na drzewie tylko 1.594 złr. Znaczne zaoszczędzenie wykazuje poz. 42 tej rubryki „wydatki na oświetlenie“, na które preliminowano 3.500 złr. a wydano tylko 1.244 złr. W wydatkach nadzwyczajnych zaoszczędzono w poz. 38 b) na sprawienie bielizny i pościeli 463 złr., natomiast wydano na sprawienie sprzętów poz. 37 b) kwotę 2.935 złr. zamiast preliminowanych 800 złr. Przekroczenie to usprawiedliwione jest konieczną potrzebą sprawienia sikawki z przyrządami za kwotę 1.837 złr. i trzech wozów z beczkami za 357 złr. Wydatki te tem były pilniejsze, że często zdarzały się pożary w okolicach zakładu. Oprócz wyszczególnionych powyżej i wyjaśnionych zboczeń od kwot preliminowanych, wykazuje jeszcze ta rubryka wydatki, które w budżecie nie były przewidziane i wyszczególnione, a mianowicie: na założenie gospodarstwa mlecznego 2.163 złr., gospodarstwa polowego 580 złr., a na uprawę ról, utrzymanie dwóch par koni roboczych 1.075 złr. Wydatki te będące w związku z zaprowadzonymi zmianami w gospodarce na Kulparkowie, które przedstawione przez Wydział krajowy w zeszlorocznym sprawozdaniu z czynności. zostały przez Wys. Sejm przyjęte do wiadomości, mają zupełne pokrycie w dochodach z gospodarstwa mlecznego i polowego uwidocznionych w odnośnych rubrykach dochodów.

W rubr. IX. „koszta sanitarne“ preliminowano 3.370 złr. wydano tylko 3.026 złr. więc mniej niż preliminowano o 344 złr. z powodu mniejszej ilości chorych.

W rubr. XIII. „koszta utrzymania chorych na umyśle w Żółkwi i Przemyślu“ (nadzwyczajne) wydano zamiast preliminowanych 20.000 złr. tylko 6.371 złr. czyli mniej o 13.629 złr., a to z tego powodu, że stosownie do uchwały sejmowej zwinięto filię w Przemyślu z d. 28. Lutego, zaś filię w Żółkwi z dniem 30. Czerwca 1881.

*Docho*dy własne zakładu (bez wliczenia dotacyi z funduszu krajowego) preliminowane na 36.319 złr. przyniosły w rzeczywistości 42.889 złr. czyli więcej o 6.570 złr. Z wyjątkiem rubryki I. dodatki od skarbu Państwa za 200 sągów drzewa“ wykazującej mniejsze dochody o 151 złr., we wszystkich pozostałych rubrykach, dochody rzeczywiste przewyższały kwoty preliminowane.

W rubr. II. „zwroty kosztów leczenia“ wpływy rzeczywiste były większe od preliminowanych o 209 złr., w rubr. III. „dochody z dóbr“ dały kwotę 3.164 złr. zamiast preliminowanych 1.455 złr. W tej nadwyżce dochodów mieści się także większy dochód z pól i pastwisk o 1.386 złr. wskutek zaprowadzenia własnej gospodarki, na pokrycie zwiększonych wydatków uwidocznionych w rubr. VIII. wydatków.

W rubr. IV. „rozmaite“ preliminowano ze sprzedaży sprzętów i inne mniejsze na 300 złr., rzeczywście zaś wynosiły 1.020 złr., oprócz tego wykazuje ta rubryka dochody w budżecie nieprzewidziane jakoto: zysk z utrzymania krów 2.204 złr., z chowu trzody chlewnej 1.053 złr. Dochody te pokrywają w zupełności wydatki poczynione na zaprowadzenie własnego gospodarstwa

mlecznego i chowu trzody chlewnej, inne pomniejsze dochody niewyszczególnione w budżecie, czynią razem kwotę 363 złr.

Rzeczywiste wydatki zakładu wynosiły .	137.596 złr.
„ dochody „	42.899 „
niedobór wynosi .	94.707 złr.

który pokryty został z funduszu krajowego, a gdy na ten cel preliminowaną była kwota 134.412 złr., więc fundusz krajowy wydał z tego tytułu mniej niż preliminowano o 39.705 złr., jak to wykazano w rub. XI. poz. 121. wydatków funduszu krajowego.

4. Fundusz podrzutek w Lwowie.

Budżet na rok 1881 preliminował wydatki tego funduszu na 5.150 złr., rzeczywiście zaś wynosiły one tylko 4305 złr., więc były mniejsze o 845 złr. głównie z powodu, że nie wszystkie karmicielki swą należność po koniec roku pobrały. Należność bierna z tego roku pozostała wynosi 552 złr. Dochodów własnych fundusz ten nie posiada żadnych, i dlatego cała kwota wydatków 4.305 złr. pokrytą została z funduszu krajowego, a gdy na ten cel budżet na r. 1881 przeznaczył kwotę 5.150 złr., więc wydano z tego tytułu mniej niż preliminowano o 845 złr. jak to wykazuje rubr. XI. poz. 127 wydatków budżetu krajowego.

5. Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Na wydatki wszystkich czterech oddziałów tego szpitala preliminowano w budżecie na r. 1881 ogólną kwotę 148.086 złr., rzeczywiste zaś wydatki wynoszą 152.203 złr. były więc większe od preliminowanych o 4117 złr.

Przekroczenie kwot preliminowanych miało miejsce:

W rubr. VII. „remuneracye i zapomogi“ o 150 złr. udzielonych pisarzowi, jako remuneracyę wskutek petycji wniesionej do wys. Sejmu. W rubr. VIII. „koszta gospodarze“ preliminowano ogółem 69.018 złr., a wydano 71.559 złr. więc przekroczone preliminarz o 2.541 złr. ponieważ wskutek zwiększonej ilości dni leczenia wydano więcej niż preliminowano: na pieczywo, 504 złr., na opał sal, łazienek i innych ubikacyj 858 złr., na sprawienie sprzętów 182 złr., na pralnię 1.297 złr., na sprawienie sprzętów i reparacyę maszyny parowej 444 złr. Wszystkie te przekroczenia jak i inne pomniejsze wynoszą razem 3.843 złr., natomiast zarządzono w wydatkach na oświetlenie 456 złr., na słomę do sienników 219 złr., na zwykłą strawę dla chorych 262. W zeszłorocznem sprawozdaniu komisya budżetowa wykazała, że w szpitalu św. Łazarza koszt strawy na jeden dzień leczenia wynosił: w r. 1877 cent. 23.50, w r. 1878 cent. 24.90, w r. 1879, cent. 23.56, w r. 1880 cent. 19.30. W roku 1881 było dni leczenia 160.659, a że koszt strawy wynosił 31.288 złr., przeto na jeden dzień leczenia przypada cent. 19.47. W rub. IX, „koszta sanitarne“ przekroczone preliminowaną kwotę 7.038 złr., o 1.531 złr. bowiem lekarstwa i potrzeby sanitarne z powodu zwiększonej ilości dni leczenia więcej kosztowały niż preliminowano. W rub. XII „utrzymanie budynków“ przekroczone preliminowaną na konserwacyę i reperacyę budynków szpitalnych kwotę 1650 złr. o 4.254 złr. Znaczne to przekroczenie tłumaczy Wydział krajowy tem, że oprócz drobnych potrzeb konserwacyjnych okazała się potrzeba wybudowania nowej studni i zrestaurowania starych studzien kosztem 3059 złr. Nadto wyptacono dzierżawcy Prądnika Czer-

wonego za zrestaurowanie budynków folwarcznych kwotę 1000 złr. Powtarzające się od r. 1879 znaczne stosunkowo przekroczenia w tej rubryce powodowane restauracją budynków w Prądniku Czerwonym spowodowało komisję budżetową już w r. 1880 do zażądania szczegółowych rachunków, z których się okazało, że Wydział krajowy zezwolił, aby dzierżawca Prądnika przeprowadził konieczne, a planami i kosztorysami określone odrestaurowanie stajni i stodoły w Prądniku Czerwonym. Roboty te ukończone zostały w r. 1880 kosztem 5.018 złr. W r. 1879 strącono na rachunek tych wydatków z czynszu dzierżawnego 2.000 złr., w r. 1880 — 1.000 a w r. 1881, także 1.000 złr., pozostaje jeszcze do zapłacenia 1.018 złr. Komisya budżetowa więc uznaje przekroczenie tej pozycji za usprawiedliwione. Przekroczenia w rubr. XVI, XX i XXI są nieznaczne i nie potrzebują szczegółowego wyjaśnienia.

Wydatki mniejsze od prelininowanych wykazują:

Rubryka I. „płace i emolumenta“ zaoszczędzono 498 złr. na płacy prymaryusza oddziału obłąkanych powołanego na dyrektora do Kulparkowa, ponieważ jego zastępca mniejsze miał pobory. Z tej rubryki udzielił także Wydział krajowy zaliczki na płace w kwocie 3.100 złr., z których spłacono w ciągu r. 1881, 986 złr. tak, że zostało niespłaconych 2.114 złr., a gdy na zaliczkę w kwocie 2.800 złr. wys. Sejm uchwalił kredyt dodatkowy, więc wydano mniej o 686 złr. W rubr. II „koszta utrzymania osób nieetatowych“ zaoszczędzono na wydatku na żywność emerytek-postulantek 863 złr. i na płace dzienne dla dyurnistów 458 złr., z której to zaoszczędzonej kwoty udzielono remuneracye dyurnistom pilniejszym i służbie szpitalnej. W rub. XVII. „koszta utrzymania podrzutek“ wydano 2326 złr. zamiast prelininowanych 4.100 złr., z powodu zwiniecia zakładu podrzutek i ograniczenia przyjmowania dzieci. W rub. XLII wydano na utrzymanie dzieci w szpitalu św. Ludwika mniej niż prelininowano o 373 złr. (zamiast 11.700 tylko 11.327 złr.).

Dochody własne szpitala (bez wliczenia dotacyi z funduszu krajowego) prelininowane na 125.245 złr. przyniosły rzeczywiście 145.729 złr., były więc większe od prelininowanych o 20.484 złr. Wszystkie rubryki dochodów wykazują większe niż prelininowane, rzeczywiste wpływy. Największą zwyżkę dochodów wykazuje rubr. III. „zwrot kosztów leczenia“. W poz. 10 tej rubryki prelininowano zwrot kosztów z funduszu krajowego 100.000 złr., a pobrano rzeczywiście 113.595 złr., czyli więcej o 13.595 złr., a w poz. 11. prelininowano zwrot kosztów z funduszu obcokrajowych i od płacących za siebie 11.500 złr. ściągnięto 16.156 złr. czyli więcej o 4.656 złr. W obu wypadkach większe dochody były wypływem zwiększonego stanu chorych.

Jeżeli rzeczywiste wydatki szpitala krakowskiego	152.203 złr.
porównamy z rzeczywistym dochodem	145.729 „
okazuje się niedobór w kwocie	6.474 złr.

pokryty z funduszu krajowego, a to zgodnie z zamknięciem rachunków przedłożonem przez Wydział krajowy, wykazującym w rubr. XI poz. 123 wydatków funduszu krajowego wypłaconą oddziałom chorych, położnic i obłąkanych dotacyę w kwocie 11.115 złr., a w rubr. IV. dochodów funduszu krajowego, pobraną nadwyżkę dochodów oddziału syfilitycznego w kwocie 4.641 złr. — A gdy w budżecie na rok 1881. prelininowaną była dla szpitala św. Łazarza ogólna dotacya w kwocie 22.841 złr., przeto z tego tytułu fundusz krajowy wydał mniej niż prelininowano o 16.367 złr. Jeżeli jednak uwzględnimy, że z tytułu zwrotu kosztów leczenia ubogich chorych szpital krakowski pobrał z funduszu krajowego więcej niż prelininowano o 13.595 złr., okaże się, że korzystny wynik gospodarki szpitalnej redukuje się do 2.272 złr.

6. Fundusz Policyi krajowej.

Dochody tego funduszu prelininowane na 6.740 złr., przyniosły rzeczywiście tylko 6.330 złr. czyli mniej o 410 złr., głównie z powodu zmniejszonych procentów uzyskanych z lo-

kacyi kapitałów w bankach i w kasie krajowej. Na wydatki tego funduszu preliminowano 417 złr. a nie wydano nic, z powodu że nie zdarzyły się żadne potrzeby, przeto cały dochód w kwocie 6.330 złr. wpłynął do funduszu krajowego, jakto wykazuje rubr. IV. dochodów funduszu krajowego.

Przechodzimy teraz do trzeciej części naszego zadania, t. j. do zdania sprawy z zamknięcia rachunków funduszy samoistnych budżetem objętych, bo Sejm uchwała dla nich budżet dochodów i wydatków.

1. Fundusz domestykalny.

Fundusz ten ponosi wydatek 1.200 złr. jako dotację dla funduszu Aleksandra hr. Stadnickiego na wydawnictwo aktów grodzkich i ziemskich. Dochody tego funduszu preliminowane na 4.104 złr. dały rzeczywiście 4.302 złr. czyli więcej o 198 złr. Pozostałość kasową w kwocie 3.102 złr. przeniesiono do majątku zarodowego.

2. Fundusz kultury krajowej.

Wydatki tego funduszu wynosiły 5.024 złr., z których 5.000 złr. idzie na zasiłek dla szkoły rolniczej w Dublanach. Dochody preliminowane na 547 dały rzeczywiście 7.217 czyli więcej o 1.738 złr., głównie z powodu większych dochodów z kar za przestępstwa lasowe i wodne. Z porównania wydatków z dochodami okazuje się nadwyżka dochodów w kwocie 2.193 złr., w skutek czego zapas gotówki z końcem r. 1880. w kwocie 2.998 złr. wzrósł z końcem r. 1881. do kwoty 5.191 złr.

3. Fundusz stanowy sierociński.

Wydatki tego funduszu wynosiły 1.513 złr. zamiast preliminowanych 1.647 złr., dochody wynosiły 1.906 złr. zamiast 1.867 złr. Nadwyżkę dochodów wcielono do majątku zarodowego.

4. Fundusz Aleksandra hr. Stadnickiego.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 2.077 złr. wynosiły tylko 972 złr., ponieważ w r. 1881. nie wydrukowane żadnego tomu aktów grodzkich. Dochody preliminowane na 2.268 złr. wynosiły 6.419, ponieważ pozostałość kasowa z r. 1880. przyjęta w preliminarzu na rok 1881. w kwocie 500 złr. wynosiła w rzeczywistości 4.458 złr. Z końcem r. 1881. stan gotówki i efektów wynosił 5.447 złr.

5. Fundusz szkoły weterynaryi.

Fundusz ten istniał tylko do 1. Sierpnia 1881., gdyż na tym dniu na mocy dawniejszej uchwały Wys. Sejmu oddano grunta i budynki c. k. Rządowi na szkołę weterynaryi. Z tego też powodu wydatki preliminowane na 3.780 złr. wynosiły tylko 2.161 złr., zaś dochody preliminowane na 3.849 złr. dały tylko 1.996 złr. Z porównania wydatków z dochodami okazuje się niedobór w kwocie 165 złr., pokryty z funduszu krajowego rubr. VII.

6. Fundusz pożyczki krajowej z r. 1873.

Wydatki tego funduszu preliminowane na 104.980 złr., wynosiły w rzeczywistości 106.006 złr., były więc większe od preliminowanych o 1.026 złr. Wydano więcej na wypłatę kuponów o 1.028 złr., a na podatek dochodowy od kuponów 1.122 złr., natomiast wypłacono mniej niż preliminowano o 800 złr. na spłatę obligacyi wylosowanych i o 335 złr. w wydatkach rozmaitych.

Dochoły preliminowane na 119.947 złr. dały rzeczywiście 133.944 złr. czyli więcej o 13.996 złr. Z powodu większych dochodów w rub. I „zwrot kapitału wypożyczonego“ o 12.901 złr.; w rub. II. poz. 2. „odsetki“ o 1.686 złr., w poz. 3. „prowizya zwłoki“ o 625 złr. a w rub. III. „rozmaite“ o 868 złr. Mniejsze zaś dochody wykazują poz. 4. „odsetki od kapitałów lokowanych“ o 1.796 złr. i w poz. 7. „rozmaite“ o 288 złr.

Jeżeli ogół dochodów rzeczywisty	133.944 złr.
porównamy z ogółem wydatków	106.006 „
okaże się nadwyżka dochodów	27.938 złr.
do tego dodać należy zwrot zaliczki od funduszu krajowego wziętej na pokrycie niedoboru z r. 1880	98.320 „
razem więc wynosi nadwyżka dochodów	126.258 złr.

przezco zapas kasowy, który z początkiem r. 1881. wynosił 176.978 złr., wzrósł z końcem r. 1881. do sumy 303.236 złr., z której to kwoty Wys. Sejm na wniosek komisji budżetowej przeznaczył w r. 1882. 120.000 złr. na pożyczki dla gmin na budowę koszar.

Wykaz należności u Wydziałów powiatowych:

Z uzyskanej z pożyczki gotówki udzielono powiatom zaliczek w ogólnej kwocie	1,166.300 złr.
spłacono do końca r. 1880.	998.266-17
„ w r. 1881.	84.637-35
pozostaje do ściągnięcia do końca r. 1883.	83.396 „ 48 „

Wykaz zaległych odsetków:

Z końcem r. 1881. wynosiła zaległość	11.817 złr. 77 ct.
należność za r. 1881.	5.224 „ 67 „
Razem	17.042 złr. 44 ct.
Na to uiszczono w r. 1881.	6.922 „ 14 „
pozostaje więc w zaległości	10.120 złr. 30 ct.

Wykaz zaległych prowizyj zwłoki:

Z końcem r. 1880. wynosiły zaległości	10.107 złr. 30 ct.
odpisano	515 „ 29 „
pozostało	9.592 złr. 01 ct.
Należność z r. 1881	6.352 „ 98 „
Razem	15.944 złr. 99 ct.
Ściągnięto w r. 1881.	1.525 „ 54 „
pozostaje w zaległości	14.419 złr. 45 ct.

Obligacyj wylosowano do końca r. 1881.	99.700 złr.
z tych spłacono i ściągnięto do końca r. 1881.	92.400 „
pozostało nieściągniętych	7.300 złr.
do tego niewylosowane jeszcze	1,500.300 „
pozostaje z końcem r. 1881. do spłacenia	1,507.600 złr.
Kuponów zalega z końcem r. 1881. na	3.102 złr.

Ogólny stan tego funduszu był następujący.

Stan bierny: Obligacye do wylosowania	1,500.300	
„ wylosowane a nie spłacone	7.300	
kupony zaległe	3.102	1,510.702 złr.
Stan czynny: Gotówka w kasie	303.236·56	
pożyczono funduszowi kraj. na pokrycie niedoboru z lat ubiegłych	158.262·85	
na budowę Zakładu kulparkowskiego	273.583·41	
pozostało w bankach na wypłatę kuponu	464·80	
należyłość od powiatów	83.396·48	
odsetki zaległe	10.120·30	
„ zwłoki zaległe	14.419·45	
obligacye w kasie	156.300·00	999.783 złr. 85 ct.
pozostaje czysty stan bierny z końcem r. 1881.		510.918 „ 15 „

7. Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Oprócz pozostałości z r. 1880. w kwocie 36.926 złr. miał ten fundusz jeszcze w r. 1881. dochody rozmaite w kwocie 3.948 złr., razem więc rozporządzał ten fundusz w r. 1881. kwotą 40.874 złr. Koszta administracyi i budowy wynosiły w r. 1881. 136.089 złr. Niedobór w kwocie 95.215 złr., pokryty został z funduszu krajowego. Oprócz tego pokrył fundusz krajowy koszta budowy zarachowane w rubr. I, II. i V. wydatków w ogólnej kwocie 14.299 złr. (patrz wyjaśnienia Komisji do tych rubryk), tak że zasilek wzięty do funduszu budowy z funduszu krajowego w r. 1881. wynosi 109.514 złr.

Komisya budżetowa zdawszy w powyższy sposób wysokiej Izbie sprawę z przekazanego jej zamknięcia rachunków za r. 1881. funduszu krajowego, oraz funduszy uposażonych ze skarbu krajowego, lub budżetem objętych, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

(Uchwała)

Sejm udziela Wydziałowi krajowemu absolutoryum z rachunków, za r. 1881., funduszu krajowego i funduszy uposażonych ze skarbu krajowego lub budżetem objętych

We Lwowie dnia 25. Września 1883.

Przewodniczący :
Henryk Wodzicki.

Sprawozdawca :
Dr. Bernard Goldman.

